

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
1. Keskkonnaamet, 08.11.2024 nr 6-5/24/21738-2	
Keskkonnaamet on Väike-Maarja valla veebilehel oleva detailplaneeringu dokumentidega tutvunud ning esitame oma pädevusvaldkonnast tulenevalt järgmised ettepanekud, mille alusel palume dokumente täiendada.	-
1. KSH programmi lk 38-39 kohaselt on planeeringualaga seotud linnustiku ja nahkhiirte uuringud juba läbi viidud. Meie hinnangul võib uuringute läbiviijaid pidada oma valdkondades tunnustatud ekspertideks. KSH programmis või selle lisades puudub täpsem ülevaade teostatud või teostamisel oleva uuringute mahust (nt uuringute ajaline kestvus) ja metoodikast, et oleks tagatud kindlus, et uuringud on teostatud piisava põhjalikkusega. Eriti lühidalt on kirjeldatud nahkhiirte uuringut. Palume KSH programmi linnustiku ja nahkhiirte uuringute metoodika osas täiendada. Seda eelkõige juhul kui uuringute mahud ja metoodikad ei ole kooskõlas Keskkonnaameti poolt koostatud tuulearenduste elustiku-uuringute miinimumnõuete juhises ¹ käsitletuga. Kui uuringud viidi läbi kooskõlas viidatud juhise põhimõtetega, palume sellele ka viidata.	Lisame uuringute metoodika kirjeldused LS ja KSH programmi lisadesse
2. Planeeringualal pole EELISes (Eesti Looduse Infosüsteem –Keskkonnaagentuur 03.09.2024) registreeritud kahepaiksete elupaiku, võimalike oluliste elupaikadena tuleb arvestada planeeringuala kaguosas olevaid tiike. Juhul kui kavandatakse ehitustegevust, mis neid veekogusid või nende kaldaalasid oluliselt mõjutab, tuleb eelnevalt hinnata tiikide väärtust kahepaiksete elupaigana ning kavandada vajadusel vastavad meetmed.	Teadmiseks võetud. Mõju elustikule on valdkonnana LS ja KSH programmis esitatud. Vajadusel käsitletakse KSH aruande koostamisel. KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta
3. Teede rajamiseks on tavaliselt vajalik ka täiendav kuivendamine. Kui tuulikute taristu rajamiseks on tarvilik täiendav kuivendamine, tuleks hinnata ka sellest tulenevat mõju.	Kuivendamise mõju lisatakse LS ja KSH programmi ptk 5.2.1
4. KSH programmi lk 41 on välja toodud, et tuulepargi rajamisega kaasneb metsamaa raadamise vajadus, mistõttu mõjutatakse maakasutuse muutuse tõttu süsiniku talletamist ja sidumist. Välja on toodud, et vastav mõju ja kliimamuutuste mõju on täpsemalt kajastatud KSH aruandes ekspert-hinnanguna. KSH-s tuleks mõjusid täiendavalt hinnata, kliimamuutuste leevendamise vaatest, kajastades kooskõla riiklike ja kohaliku omavalitsuse seatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise ja/või sidumise eesmärkidega	Teadmiseks võetud. KSHs hinnatakse mõju kliimamuutustele ka kliimamuutuste leevendamise vaatest, kajastades kooskõla riiklike ja kohaliku omavalitsuse seatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise ja/või sidumise eesmärkidega. KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta
5. KSH programmi lk 50 tuuakse kaardianalüüsi põhjal välja olulisemad alad, kus võib olla suurem potentsiaal kaitsealuste taimeliikide või väärtuslike elupaikade esinemiseks ning kuhu oleks soovitatav taristu rajamist alade looduskaitse potentsiaali tõttu vältida. Paraku ei selgu, mis juhtub, kui seda soovitus ei õnnestu järgida? Keskkonnaameti hinnangul tuleb juhul kui kavandatakse ehitustöid kõrgema looduskaitse väärtusega aladele, eelnevalt inventuuril	Teadmiseks võetud. Vajadusel käsitletakse KSH aruande koostamisel ja seatakse inventuuride nõue projekteerimise etappi. KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

<i>Esitatud arvamus</i>	<i>Seisukoht</i>
kontrollida loodusväärtuste (sh kaitstavate taime- ning vajadusel ka seene-, sambla- ja samblikuliikide) esinemise võimalikkust. Inventuur on vajalik teostada ehitusaladel ja neist minimaalselt 50 m raadiuses.	
2. Päästeamet, 08.11.2024 nr 7.2-3.3/6690-1	
Planeeringualaga seonduv tuleohutus tuleb lahendada vastavuses kehtivate normidega sh: <ul style="list-style-type: none"> • järgida tuleohutuse tagamiseks ehitiste vahelisi kujasid ning vajalikku kaugust katastriüksuse piirist; • määrata ja lahendada detailplaneeringu alal vajalik tuletõrje veevarustus, • arvestada planeeringus juurdepääsuteede kandevõime, pöörderaadiused ja laiused, arvestades tuletõrjetehnika võimalusi. 	Arvamus teadmiseks võetud, põhimõtetega arvestatakse planeeringu koostamisel, lähteseisukohti ei muudeta
3. Erasisikud K.R, A.B., Ü.K., K.T., E.A., S.T., M.S., 09.11.2024	
<p>Palume tuuleala nr 6 detailplaneeringu koostamisel ja keskkonna strateegilise mõju hindamisel arvestada asjaolu, et Vao küla Tammiste, Jõepere, Visparra 2, Tengo ja Pillaku kinnistute elanikena peame me juba praegu taluma Sisekaitseakadeemia harjutusväljakult tulevat müra (igapäevaselt sõidukite ja eritehnika müra, sealhulgas maastikusõidurajalt ja pidurdusrajalt tulev müra, aeg-ajalt ka tulistamised, plahvatused ja intensiivõppustega kaasnev müra).</p> <p>Harjutusväljak paikneb meie elumajadest 200 meetri kaugusel. Teadaolevalt plaanitakse lähiajal harjutusväljaku laiendamist, muuhulgas on kavas ehitada sinna autodroom ja lasketiir. Seetõttu on oodata müra hulga kasvu.</p> <p>Elektrituulikute rajamine kuuldekaugusse elumajadest kasvataks liialt meie mürakoormust, eriti kui arvestada tuulikute heli spetsiifilist häirivat iseloomu – see on monotoonne ja ööpäevaringne.</p> <p>Avaldusele on lisatud Lääne-Virumaa uudisteportaali artikkel, mis annab ülevaate harjutusväljaku laiendamise plaanidest.</p>	<p>Kavandatava tuulepargiala piir on nimetatud kinnistutest ~1,3 km kaugusel. Tõenäoliselt saab lähim tuuliku positsioon olema veel mõnevõrra kaugemal. Eestis läbiviidud tuuleparkide müra modelleerimise tulemused on seni näidanud, et üldjuhul on müra öine sihtväärtus (40 dB) tagatud 1 km kaugusel tuulepargist. Seega on ette näha, et 1,3 km kaugusel on tuulepargi müra alla 40 dB ehk alla öise sihtväärtuse.</p> <p>Arvestades, kui lähedal on Sisekaitseakadeemia harjutusväljak, siis tõenäoliselt varjutab päevasel ajal, kui harjutusväljakut kasutatakse, selle müra tuulepargi müra täielikult ning öisel ajal pole ette näha müra sihtväärtuse ületamist.</p> <p>Täpsemalt hinnatakse müra mõjusid KSH aruande etapis ning lähtuvalt planeeringu käigus selguvatest tuulikute põhimõttelistest asukohtadest teostatakse ka müra leviku modelleerimine.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
4. Maa-amet, 11.11.2024 nr 6-3/24/13169-2	
MaaPS § 14 lõike 2 kohaselt võib Kliimaministeerium või Vabariigi Valitsuse volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat	Teadmiseks võetud

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

<i>Esitatud arvamus</i>	<i>Seisukoht</i>
<p>olukorda või halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitse ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta, või tegemist on elektrituruseaduse tähenduses taastuvat energiaallikat kasutava elektrienergia tootmiseseadme ja seonduva taristu ehitamisega.</p>	
<p>Seisuga 07.11.2024 asuvad planeeringu territooriumil maavarade registris arvel olevad Vao lubjakivimaardla (registrikaart nr 651), Meibaumi kruusamaardla (registrikaart nr 891) ning kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldised Meibaumi liivakarjäär (loa nr L.MK/320214; loa omaja FIE Tiiu Elmend Mäeotsa Talu; luba kehtib kuni 23.03.2026), Meibaumi II kruusakarjäär (loa nr L.MK/323393; loa omaja TM Energy OÜ; luba kehtib kuni 18.06.2028) ja nende teenindusmaad. Lisaks külgneb planeeringuala põhjaservas vahetult Meibaumi kruusamaardlal (registrikaart nr 891) asuva Loksa kruusakarjääri (loa nr KL-514136; loa omaja Osaühing Thorsen Grupp; luba kehtib kuni 6.12.2036) mäeeraldise ja selle teenindusmaaga. Keskkonnaametis menetluses olevaid kaevandamisloa taotlusi planeeringualal hetkel ei ole. Planeeringuala kattumine maardlatega on lähteseisukohtades kajastatud.</p>	Teadmiseks võetud
<p>1. Lähteseisukohtade ja KSH programmi tabelis Tabel 8.1. Strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatavast huvitatud isikud ja asutused ja muud organisatsioonid on märgitud Maa-ameti seose kohta detailplaneeringuga (tsiteerin): „Planeeringualal asub maavarade registris olev maardla või selle osa“ ning Kliimaminsiteeriumi seose osas (tsiteerin): „Maardlate puhul on volitatud isikuks Maa-amet, kuid infoväljas hoidmiseks Kliimaministeerium kaasatakse“. Palume tabelis täpsustada, et maardlaga kattuvatel aladel annab kooskõlastuse MaaPSus märgitud asutus. Teadaolevalt annab MaaPS-u alusel kooskõlastusi alates 01.01.2025 Eesti Geoloogiateenistus.</p>	Teadmiseks võetud, muudame tabeli 8.1. kus Maa-ameti asemel määratakse nimetatakse antud kohas Eesti Geoloogiateenistus
<p>2. Lähteseisukohtade ja KSH programmi peatükis 1. Planeeringu, sh mõjude hindamise, koostamise vajadus, eesmärk ja ülesanded, mida planeeringuga kavatakse lahendada on märgitud (tsiteerin): „DP koostamine kogu tuulealale 6 võimaldab välja selgitada DP-ga kavandatava tegevuse mõju ka neile kinnistutele, mis jäävad tuulealale, kuid mille maa-alale elektrituulikute rajamiseks õigust ei ole (edaspidi kaasatavad kinnistud)“. Palume huvitatud isikute/kaasatavate kinnistute omanike/rentnike hulka lisada ka planeeringualale jäävate mäeeraldiste kaevandamisloa omajad. Mäeeraldistega ja nende teenindusmaadega kattuvatele aladele on võimalik tuulikuid ja nendega seotud rajatise planeerida vaid tingimusel, et selleks on saadud loa omaja nõusolek.</p>	Teadmiseks võetud, muudame tabeli 8.1, kus lisatakse kaasatavateks FIE Tiiu Elmend, TM Energy OÜ, Osaühing Thorsen Grupp

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Palume planeeringu jooniste koostamisel kasutada maavarade registris arvel olevate maardlate ja mäeeraldiste teenindusmaade piire. Ajakohaste andmete saamiseks on võimalus 2024. a kasutada WFS-teenust aadressil https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?service=WFS&version=1.1.0&request=GetCapabilities või laadida andmed alla aadressilt Maavarade registri andmete allalaadimine Geoportaal Maaamet (maaamet.ee). Joonistele palume lisada info, mis kuupäeva seisuga maardlate ja mäeeraldiste andmeid on kasutatud.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>
<p>Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada planeeringu koostajale MaaPSus märgitud asutusele. Teadaolevalt annab maapõuaseaduse alusel koostajale alates 01.01.2025 Eesti Geoloogiateenistus.</p>	<p>Teadmiseks võetud, Eesti Geoloogiateenistus lisatakse ka koostajate hulka tabel 8.1 ja kus Maa-amet määratakse kaasatavaks soovi avaldanud isikuna</p>
<p>5. M.H., 13.11.2024</p>	
<p>Kuidas hinnatakse looduslike alade väärtust, (lõik ksh eelnõust; . Lähimad väärtuslikud maastikud asuvad maakonnaplaneeringu kohaselt 2,3 km kaugusel lõunas ning 2,3 km kaugusel põhjas.) Kelle jaoks väärtus? Kas Väike-Maarja valla, kohaliku kogukonna jaoks või Eesti looduse jaoks väärtus? Kuidas kujuneb looduse väärtustamine? Piltlikult, miks üks mets on väärtuslikum, kui teine, kohalikele kogukonnale. Palun mitte arvestada Väike-Maarja vallavalitsuse arvamusega, vaid loodus versus loodus.</p>	<p>Selgitame: väärtuslikud maastikud on maakonnaplaneeringus ja üldplaneeringus määratud just maastikuliselt väärtuslikud alad. Antud alad pole otseses seoses loodusväärtustega nagu mets või jõgi vaid just maastiku kompleksidega. Antud kaugused on näidatud just maakonnaplaneeringu ja üldplaneeringu väärtuslikest maastikest.</p> <p>KSH aruandes käsitletakse teemat kahest eri vaatenurgast. Seoses mõjuga elustikule, vaadeldakse väärtust, mis on väärtus looduse jaoks.</p> <p>Mõju maastikule, sh visuaalne mõju, teema all käsitletakse mõju pigem inimese ja kohaliku kogukonna vaatenurgast.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Palun kirjeldage parimat mõju ja kasu kohalikele kogukonnale, kui planeeritud tuulepark on valmis. Hinnanguliselt. Näiteks, kinnisvara hinnatõus, odavam elekter, ilusam looduslik vaade, korras teed, rohkelt seene- ja puhkemetsi jne. Rohkem vaadet läbi kohaliku kogukonna. Tsitaat Väike-Maarja üldplaneeringu ksh-st. ; Maastikku peetakse üheks indiviidi ja ühiskonna heaolu võtmeks ning maastikel on kultuurilises, ökoloogilises ja sotsiaalses sfääris tähtis avalikkust ühendav roll; maastikueelistusega arvestamisel tuleb üles leida kohalike elanike jaoks olulised maastike tunnused: looduslikud väärtused, piirkonnale iseloomulik</p>	<p>Teemasid (mõju maastikule, mõju varale jm – vt LS ja KSH programmi ptk 6.2.) käsitletakse KSH aruandes, sh koostatakse KSH raames tuulikute visualiseerimise uuring. Samuti käsitletakse KSH aruandes nn kohaliku kasu mudeli rakendamise võimalikku kasu kogukonnale.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>ajalooliskultuuriline pärand, ja muud mõjutused (nt tuntud isikute või kirjandusteoste mõju) jms; Sellest lähtuvalt palun ksh-s.</p> <p>kirjeldust hetkel kohaliku kogukonda ümbritsevast maastikust, eeldades, et kui inimene elab sellises looduskeskkonnas, meeldib tal seal elada ja kirjeldust maastikust, kui soovitud tuulepark on valmis. Mis muutub? Hinnanguliselt. On pilt ilusam? Näiteks, kas see soodustab piirkonda elanikke juurdekasvu?</p>	
<p>Alar Noorvee, palun kirjeldust juba rajatud maismaatuuleparkidest ja kohaliku kogukonna heaolust. Positiivsed, negatiivsed? Heaolu kasv, kinnisvara hind, madal elektri hind, hea elukeskkond, looduskeskkond?</p>	<p>Teemasid käsitletakse KSH aruandes (mõju inimese heaolule, tervisele ja varale ning sotsiaal-majanduslikule keskkonnale on KSH programmis teemana toodud) .</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Sooviks teada palju metsa kaob raadamise jm. tegevuse tõttu hektarites ja millist mõju see avaldab CO₂ sidususele. Kohalik ei hinda oma elukoha looduskeskkonda väärtuslikuks ja vähem väärtuslikuks alaks.</p>	<p>Kui palju metsa on vaja raadata, selgub planeeringuprotsessi käigus ja selle põhjal antakse ka hinnang, kui palju CO₂ jääb metsa raadamise tõttu sidumata. Varasema praktika alusel saab öelda, et raadatava metsa pindala ühe tuuliku kohta koos taristuga on kuni kaks hektarit. Raadamistõid tuleb teha tuuliku vundamendi ja ehitusplatsi alal, aga ka tuulikuosade transpordikoridorides. Eesmärk metsa võimalikult vähe raadata. Kas ja kui palju tuleb vallas metsa raadata, selgub siis, kui tuulikute täpne paigutus on teada. Samas antakse ka hinnang, kui palju väheneb CO₂ emissioon tuuleenergiast elektrienergia tootmisel võrreldes fossiilsetest kütustest elektrienergia tootmisega.</p> <p>Täpsustame: Näiteks on erineva vanusega viljaka kasvukohatüübi arukaasikud süsinikku siduvad metsaökosüsteemid, kus aastane seotud süsiniku kogus uuritud kaasikutes jäi vahemikku 3.7 kuni 4.9 t C ha/aastas (Keskkonnaagentuur, 2015a). Raadatav metsamaa ühe tuuliku kohta on u 1,4 ha. Tuulikute eluiga on 20–30 aastat. Seega jääb tänu metsa raadamisele 30-aastase perioodi kohta ühe tuuliku tõttu sidumata ~155 kuni 206 tonni süsinikku (ehk 568 – 755 t CO₂). Kui arvestada keskmiseks suure tuuliku aastaseks elektritoodanguks 20 GWh/a, siis on samal ajal võrreldes põlevkivist elektri tootmisega kokku hoitud ligi 20 000 tonni CO₂ atmosfääri paiskamine aastas (ehk ~5450 tonni süsiniku atmosfääri paiskamine aastas).</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

<i>Esitatud arvamus</i>	<i>Seisukoht</i>
	KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta
<p>Palun mitte üldistada Põltsamaa jõe seisukorda. Kavandatava tuulepargialal peaks veeseisukord olema hea(alates vanast prügimäest, kuni lähteni) Ja kui ei ole, võiks Väike-Maarja vald veetilga oma vapilt ära kustutada. Vanast prügimäest allapoole on see tõesti halb. Seoses valla tegevusega.</p> <p>Soovin, et Alar Noorvee ja Elar Põldvere läheksid tuulepargi alal asuva Põltsamaa jõe äärde kevadel, suurvee ajal. Võib-olla peaks Põltsamaa jõe kaitsevööndit laiendama. Vesi suurendab liigirikkkust. On olnud aastaid, kus jõgi jääbki veerohkeks. Palun seda mitte rohkem halvendada, vaid mõelda, kuidas seda parendada. Lõppude lõpuks, Põltsamaa jõe läte.</p>	<p>KSH programmis on Põltsamaa jõe seisund kirjeldatud Keskkonnaportaali (2024) andmete põhjal ja välja toodud 2023. a seisundi hinnang. Antud hinnang pärineb 2023. a hinnangul ning piirkonnas paikneva veekogumi (Põltsamaa lähtest Ilmandu jõeni) koondhinnang on 2023. a seisuga kesine. Antud hinnang põhineb riiklikul keskkonnaseirel.</p> <p>Tuulikuid ei ole kavas paigutada Põltsamaa jõe ehituskeeluvööndisse. Mõju hinnatakse täpsemalt KSH aruande koostamise käigus</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Soovin, et ksh läbiviijad uuriks asja rohkem kohapeal, mitte juhinduda vanadest uuringutest. Looduskeskkond muutub ajas. Võiks rohkem suhelda kohalikega, kel rohkem teadmisi piirkonnast. Nii floora kui fauna mõttes.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kui teil on konkreetset infot, siis palun esitada see Väike-Maarja Vallavalitsusele ja/või KSH läbiviijatele</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Rohevõrgustikus palun mitte raadata metsa.</p>	<p>KSH aruande koostamise käigus hinnatakse mõjusid rohevõrgustiku toimimisele ja sidususele. Väike-Maarja valla üldplaneering ei keela rohevõrgustikus metsa raadamist, kuid tagama peab rohevõrgustiku sidususe ja toimimise.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Loodan, et leiate oma kõva töö tulemusena lendorava. Palun, ärge petke mu lootusi. Kokkuvõtteks on selge, et loodus kaotab igaljuhul, kui metsamaast saab muu maa. Visuaalne mõju, elektri hind ei ole turuhind(taastuenergia tasu). Kohalike elukeskkond muutub looduse mõttes halvemaks. Ilus looduskeskkond kaob. Saan aru, et kohalik kogukond ei võida mitte midagi, pigem kaotab. Nii, et ainult Eesti eest. Sellist infot ootan ksh. peal. Me pole ju rumalad.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Teadaolevad lendorava leiukohad planeeringualal puuduvad. Ka pole lendorav silma jäänud nahkhiirte ja linnustiku uuringute välitööde koostamise käigus. Siiski hinnatakse KSH aruande koostamisel metsa puistu koosseisu alusel, kas detailplaneeringu alal leidub üldse lendoravale potentsiaalselt sobivaid elupaiku.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>6. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, 13.11.2024 nr 4-4/24/3044-4</p>	
<p>Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus on tutvunud ettepanekute tegemiseks esitatud dokumendiga ning ei esita sellele täiendavaid ettepanekuid ega vastuväiteid.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>7. Ärina küla Selts MTÜ, 14.11.2024</p>	
<p>Esitame Ärina küla Selts MTÜ poolt oma pöördumise seoses Väike-Maarja vallas planeeritavate tuuleparkide osas. Meie koduküla lähetele jääv planeeritav park, mis on pindalalt väga suur ja planeeritavate tuulegeneraatorite kõrgused on 300 meetrit, mõjutab tugevalt meie küla elanikke. Väike-Maarja vald ei ole tühermaa. Siin metsade ja põldude vahel asuvad väikesed külad, kus inimesed elavad looduslähedaselt, harivad maad, kasvatavad ise toitu ja loomi, korjavad metsast marju ja seeni. Oleme valinud oma elupaigaks vaikse ja rahuliku loodusliku keskkonna. Tuulepargi ala rajamisel oleks meie külale ja elanikele väga suur negatiivne mõju.</p>	<p>Detailplaneeringus lähtutakse põhimõttest, et tuulikuid ei kavandata elamutele lähemale kui 1 km, v.a erandjuhul, kui saavutatakse kokkulepe konkreetse majapidamise omanikuga. Sellisel kaugusel on enamik mõjusid minimeeritud. KSH aruande koostamise käigus hinnatakse mõjusid täpsemalt ning kavandatakse planeeringulahendus, kus olulised ebasoodsad mõjud on kas välditud või leevendatud.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Toome välja olulisemad aspektid.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kinnisvara hinna märgatav langus: tuulepargi lähedal pole võimalik oma kinnisvara müüa õiglase hinnaga, et osta mujale samaväärset. Seega kaasneb tõsine majanduslik kahju kinnistuomanikele, kui selgub, et tuulepargi läheduses pole enam võimalik elada. Pikema tuuleparkide kogemusega välisriikides on tunnistatud isegi 80-100% hinnalangust. Seda ei kompenseeri kindlasti nn TALUMISTASU. 	<p>Teadmiseks võetud. Mõju vara väärtusele hinnatakse KSH aruande koostamise käigus.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Loodusliku elukeskkonna muutmine tööstusalaks. Ärina küla on piirkond, kus elavad inimesed hindavad puutumatut looduslikku maastikupilti. Oleks meelevaldne muuta nii paljude elanike kodukant ja harjumuspärane keskkond nende jaoks elamiseks sobimatuks! 	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande koostamise käigus hinnatakse mõjusid täpsemalt ning kavandatakse planeeringulahendus, kus olulised ebasoodsad mõjud on kas välditud või leevendatud.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Visuaalne reostus: inimesed, kes on elupaigaks valinud Ärina küla, ei soovi oma koduümbruses igas ilmakaares näha tööstusmaastikku. Tuulikud (kõrgusega 300m) paistavad rohkem kui 10 km kaugusele. 	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande koostamise raames teostatakse nähtavusanalüüs ja tuulepargi tuulikute visualiseeringud.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Mürareostus ja varjutus: seadusega on küll lubatud tuulikud püstitada elumajadest 1 km raadiuses, meie sooviks aga on, et arendus jääks Ärina küla piirist vähemalt 2,5 km kaugusele. Müra taset võrreldakse liiklusmüraga, aga reaalses elus on see lubatud helitaust pidev ja häiriv. Tuulikulabade pöörlemine tekitab pideva valguse vilkumise ehk nõ varjutuse, mis on samuti väga häiriv. Mida kõrgemad on tuulikud, seda suuremale alale varjutushäiring ulatub. 	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande koostamise raames teostatakse müra leviku modelleerimine. Elamute juures peab tagama öise müra sihtväärtuse (40 dB), mis on rangem, kui müra öine piirväärtus (45 dB).</p> <p>Samuti teostatakse varjutuse leviku modelleerimine. Eestis varjutusele piirväärtust kehtestatud pole, kuid põhjamaad (Rootsi ja Taani) on järgimas reaalse varjutuse kestvuse nõuet ning uute tuuleparkide planeerimisel ei tohi elamualadel ületada 8 või 10</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
	<p>tunnist reaalset summaarset varjutamise (nn <i>real case</i>) kestvust aasta jooksul. Planeeringulahenduse koostamisel arvestatakse, et varjutuse kestus ei tohi ületada summaarselt 8 h/a. Kui see ei ole tuulikute paigutusest lähtuvalt võimalik, tuleb rakendada varjutuse kestuse vähendamiseks leevendava meetmena tuuliku(te) seiskamist. Selleks arvutatakse välja, milliste ilmastikutingimuste korral mingi tuulik vastavale alale ebasoovitavat varju tekitab, neid ilmastikutingimusi tuleb seirata ja kui vastavad ilmastikutingimused esinevad, siis tuleb vajalikuks ajaperioodiks vastavate tuuliku(te) töö peatada.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>● Infraheli ja vibratsioon - vähe uuritud, aga tõsine terviseoht - infraheli on tervist kahjustav vähemalt kuni 2,4 km raadiuses tuulikute. Osades uuringutes tuuakse välja infraheli ohtlik mõju kuni 15 km kaugusele. Infrahelist täpsemalt: https://www.loodusajakiri.ee/tutvustused/Tuulegeneraator.pdf https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=ID2dG0JIIXA</p>	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande koostamise raames teostatakse mh ka madalsagedusliku müra leviku modelleerimine.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ptk 6.2. on „müra mõju“ valdkonnale lisatud „Müra mõju, sh infraheli mõju“</p>
<p>Infraheli ja vibratsiooni ohtlikkust näitab paljude inimeste kogemus, kes elavad tuulikuparkide läheduses. Infraheli kahjustab ka koduloomi. https://www.youtube.com/watch?v=ywWNx3OJyuo&t=106s</p>	<p>KSH aruandes käsitletakse infraheli ja selle mõju. Madalsageduslikule mürale kehtivad normtasemed sotsiaalministri 04.03.2002. a määruse nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“. KSH aruande koostamise raames teostatakse mh ka madalsagedusliku müra leviku modelleerimine.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ptk 6.2. on „müra mõju“ valdkonnale lisatud „Müra mõju, sh infraheli mõju“</p>
<p>Oleme kursis, et arendajad toovad mõjupiirkonnas elavate inimeste rahustamiseks esile uuringuid, mis justkui tõestavad, et tuulikud on ohutud isegi 600m kaugusel eluhoonetest. Siiski näitab väga paljude inimeste isiklik kogemus üle kogu maailma, et tuulikupargi käivitamisel tekivad just infraheli ja müraga seostatud tervisehäired. Kuna uusi uuringuid infraheli, müra ja varjutuse ning inimeste tervisekahjude seoste kohta lisandub pidevalt, siis eeldame, et vald lähtub kõige uuemast infost, et mitte seada ohtu valla</p>	<p>Teadmiseks võetud, vt vastuseid eelmistele küsimustele</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>elanike tervist. Turbiinide lähedal elamise ohtlikkust tõestavaid uuringuid on piisavalt, kahjuks püütakse neid arendajate ja omavalitsuste poolt sageli ignoreerida.</p> <p>Usume, et valla juhid hoolivad oma valla elanike tervisest ja uurivad põhjalikumalt järgmisi allikaid:</p> <p>https://www.windconcerns.com/wind-turbine-health-the-studies/ (Nykänen, H. (2023) Tuulivoimaloiden synnyttämän melun ja täraän terveysriskit –esitutkimus.)</p> <p>https://tvky.info/2023/03/tutkimusraportti-tuulivoimaloiden-synnyttaman-melun-ja-tarinan-terveysriskit-esitutkimus/</p>	
<p>● Oht põhjaveele: tuuliku vibratsioon väristab segi kivimikihid ja põhjaveete satuvad kahjulikud ühendid. Antud planeeringuala asub nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkonnas (Põltsamaa jõe algus). Mida suurem tuulik, seda tõsisem on oht põhjavee reostusele.</p> <p>https://www.windconcernsontario.ca/2022/01/17/ontario-ground-water-association-busts-wind-turbine-myth/</p>	<p>Teadmiseks võetud. Mõju põhja- ja pinnaveele hinnatakse KSH aruande koostamise käigus.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>● Kahju elupaikadele ja liigirikkusele: tuulikute tihe paigutus ning ligipääsuteede rajamine killustab terviklikku metsamassiivi, mille tulemusena hävinevad metsloomade ja lindude elupaigad.</p> <p>NB! Täpselt samasugust ökosüsteemi ei ole võimalik taastada!</p>	<p>Teadmiseks võetud. Mõju elustikule ja rohevõrgustikule hinnatakse KSH aruande koostamise käigus.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>● Kaitsealuste liikide ohustamine: antud piirkonnas asuvad väga tihedalt lindude toitumisaigad ja pesa-aigad. Lähedalasuvad metsad, looduskaitsealad, sood ja rabad pakuvad lindudele soodsat paika peatumiseks, toitumiseks ja pesitsemiseks. Kogemused näitavad, et ohustatud on eelkõige suured linnud, kes ei jõua oma rännuteedele tekkinud tuulikute kõrval põigata. Veel on meie kandis väga palju nahkhiiri, kes on väga suure kaitse all.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Mõju elustikule hinnatakse KSH aruande koostamise käigus. Samuti arvestatakse planeeringulahenduse koostamisel ja KSH analüüsidest läbi viidud linnustiku uuringu ning nahkhiirte uuringu tulemustega ja vajadusel rakendatakse meetmeid mõjude vältimiseks või minimeerimiseks.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Kokkuvõtteks:</p> <p>Oleme seisukohal, et inimeste elukeskkonda nii tugevalt mõjutavaid otsuseid ei tohi teha kiirustades.</p> <p>Tuulikuteparkide asukohaks on alati võimalik valida paigad, kus kahju inimestele ja loodusele on minimaalne! Otsuseid tehes tuleks lähtuda eelkõige kohalike inimeste ohutusest ja looduse kahjustamise vältimise põhimõttest, mitte üksikute firmade maksimaalse majandusliku kasu saamisest.</p> <p>Kuna muutused on tagasipööramatud nii visuaalse mõju, tervisekahju kui liigirikkuse osas, siis palume hoolikalt kaaluda, kas vallale loodetav rahaline kasu on väärt kõiki neid kaasnevaid</p>	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande koostamise käigus hinnatakse mõjusid täpsemalt ning kavandatakse planeeringulahendus, kus olulised ebasoodsad mõjud on kas välditud või leevendatud.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>kaotusi ja kahjusid. Mängus on inimeste tervis, kodukülade tulevik, loomade-lindude elupaikade ja metsa kui ökosüsteemi säilimine. Kõne all on suurte alade maastikupildi ja funktsionaalsuse - seega ka valla kuvandi kardinaalne muutus.</p> <p>Rohepööre ei tohiks võrduda elurikkuse ja elukeskkonna hävitamisega looduslikes piirkondades. Valla metsad ja puhkealad ning väikesed külad on väärtuslikud ja vajavad hoidmist ning kaitsmist eelkõige vallavalitsuse poolt.</p>	
<p>Soovime, et meie kodukülas säilib inimväärne, ohutu ja looduslik elukeskkond ka meie laste ja lastelaste jaoks.</p> <p>Palume arvestada kohalike elanike arvamusega.</p> <p>Meie sooviks on, et arendus jääks Ärina küla piirist vähemalt 2,5 km kaugusele.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Eestis läbiviidud tuuleparkide müra modelleerimise tulemused on seni näidanud, et üldjuhul on müra öine sihtväärtus (40 dB) tagatud 1 km kaugusel tuulepargist.</p> <p>Varjutuse mõju on võimalik leevendada vajadusel tuulegeneraatorite ajastatud seiskamisega lähtuvalt valitsevatest ilmastikutingimustest. KSH aruande koostamise käigus hinnatakse mõjusid täpsemalt ning kavandatakse planeeringulahendus, kus olulised ebasoodsad mõjud on kas välditud või leevendatud.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
8. E.V., 15.11.2024	
<p>Soovin Väike-Maarja tuuleala 6 KSH käigus läbi viidava visuaalse mõju analüüsidest koostada visualiseeringud mulle ja minu perele olulistest asukohtadest. All on toodud nende kohtade koordinaadid, lisatud failide hulgas on ka kuvatõmmised asukohtadest Maa-ameti kaardil [pilte ei lisata arvamuste tabelisse].</p> <p>Palun visualiseerimiste tegemisel arvestada ka teiste piirkonnas kavandatavate tuuleparkidega (ka nendega, mis ei asu meie vallas, kuid mille tuulikud näha jäävad)</p>	<p>Teadmiseks võetud ja arvestatakse visualiseeringute koostamisel.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Vaade 1 Vuti talu hoovist XY: 6554396.97, 624414.62 BL: 59.110123, 26.172062 H: 107 m</p>	
<p>Vaade 2 Vuti talu teeotsalt XY: 6554459.03, 624411.74 BL: 59.110681, 26.172047 H: 107.5 m</p>	
<p>Vaade 3</p>	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Põltsamaa jõe orust vaade Vao mõisa tuulikule (mälestis), kunagise moonakatemaja otsale XY: 6553815.02, 625328.47 BL: 59.104635, 26.187674 H: 102 m</p>	
<p>Vaade 4 Hetkel hooldekodus viibiva sugulase hoovist (kui hoovi ei tohi minna, siis hoone tagant, et näha, kuidas park koduõuelt paistma hakkab) XY: 6554970.29, 626281.75 BL: 59.114721, 26.204965</p>	
<p>9. Terviseamet, 20.11.2024 nr 9.3-1/24/10680-2</p>	
<p>Amet on läbi vaadanud Tuuleala 6 DP lähteseisukohad ja KSH programmi ning märgib järgmist: - Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on andnud suunise, mille kohaselt müra leevendavaid meetmeid tuleks rakendada juhul, kui tuuleturbiinide müra ületab 45 dB Lden (ööpäeva 24 h keskmine). Eeldusel, et tuulikupark töötab kuni 24 tundi ööpäevas, soovib amet uute tuuleparkide arendamisel võtta aluseks kõige rangemad ehk müra sihtväärtused, mis ei ületaks elamualadel päeval 50 dBA ja öösel 40 dBA. Kirjeldatud lähemist toetab ameti senine praktika seoses inimeste poolt esitatud kaebustega. Võimalike mürahäiringute vältimiseks on otstarbekas tuulegeneraatorite puhul aluseks võtta kõige rangemad nõuded ehk müra sihtväärtused.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Planeeringulahenduse koostamisel arvestatakse, et elamute juures peab tagama öise müra sihtväärtuse (40 dB). KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>- Lisaks tuulikute poolt tekitavale mürale, tuleb arvesse võtta ka tuulepargiga seotud seadmeid, näiteks alajaamade trafosid ja muid lisaseadmeid, mis annavad oma panuse tekkivale müratasemele. Need komponendid võivad tekitada eelkõige tonaalset müra ja neid tuleb hinnata koos tuuliku müraga.</p>	<p>Teadmiseks võetud ja arvestatakse müra modelleerimisel. KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>- Mürahinnangu koostamisel on soovitatav määrata vähemalt neli kohta, kus teostada tuulikute käivitumisjärgselt kontrollmõõtmisi, et võrrelda müra modelleerimise tulemusi tegeliku müratasemega maksimaalse võimsusega töötamise ajal.</p>	<p>Teadmiseks võetud ja lisatakse KSH aruandes seiretingimustesse, et teostada mürataseme kontrollmõõtmised tuulepargi valmimise järgselt (nt elamute juures, kus müra modelleerimise alusel on müratase sihtväärtusele lähedane (>39 dB). KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>- Soovitame KSH raames hinnata ka tuulikute käitamise kaasnivat infraheli ja arvestada sotsiaalministri 06.05.2002 määrusega nr 75 „Ultra- ja infraheli helirõhutasemete piirväärtused ning ultra- ja infraheli helirõhutasemete mõõtmine“.</p>	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande koostamise raames teostatakse mh ka madalsagedusliku müra leviku modelleerimine. KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>- Vibratsiooni tekke ja leviku hindamisel arvestada sotsiaalministri 17.05.2002 määrusega nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>- Soovitame planeeringu menetlusprotsessis teha aktiivset koostööd kohalike elanikega, et saavutada ümbruskonna elanikele sobiv tervist ja heaolu toetav planeeringulahendus.</p>	<p>Teadmiseks võetud. KSH aruande koostamise käigus hinnatakse mõjusid täpsemalt ning kavandatakse planeeringulahendus, kus olulised ebasoodsad mõjud on kas välditud või leevendatud.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>10. Transpordiamet, Meie 20.11.2024 nr 7.2-2/24/11862-3</p>	
<p>Võttes aluseks ehitusseadustiku, planeerimisseaduse ja Transpordiameti põhimääruse esitame seisukohad planeeringute koostamiseks järgnevalt.</p> <p>1. Avalikult kasutatavalt teedelt võimalike juurdepääsuteede asukohtade ja liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine.</p> <p>1.1. Planeeringuala ei piirne riigiteedega. Vastavalt planeeringu lähteseisukohtadele (Lisa 1) jääb planeeringuala tugimaanteest nr 22 Rakvere Väike Maarja Vägeva tee linnulennult ca 1,8 km kaugusele ning kõrvalmaanteest nr 17190 Uudeküla Väike Maarja teest ca 1,1 km kaugusele.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>
<p>1.2. Planeeringu lahenduse eesmärgiks on liikluskorralduse põhimõtete määramine ning servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajaduse märkimine. Asukoha eelvaliku tegemisel tuleb analüüsida olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel, määrata planeeringualal perspektiivsete kohalike teede üldised asukohad ja nende ristumiskohad riigiteedega ning oluliselt ümberehitatavad riigitee lõigud või ristmikud (nende olemasolul).</p> <p>Tuulikute tootja lähteandmete alusel määrata riigiteede liikluskorralduse ja ümberehituse vajadus seoses eri ja ehitusaegsete veostega. Muuhulgas määrata planeeringuga riigiteede lõikes konkreetsed trassikoridorid (tuua välja riigiteede nr-d ja km ulatus); loetleda olemasolevad riigitee(de) ristumiskohad (km asukohad) ning planeeringuga kavandatavad riigitee ristumiskohad (km asukohad), mida kasutatakse või mille rajamine on vajalik planeeringu realiseerimiseks; kirjeldada vajadust olemasolevate riigitee ristumiskohtade (ajutiseks) ümberehitamiseks; määrata riigiteede lõigud, mida on planeeringu realiseerimiseks vaja õgvendada ja/või laiendada; hinnata vajadust ehitusaegsete ajutiste möödasõidukohtade rajamiseks; kirjeldada kavandataval juurdepääsumarsruudil asuvate riigiteede katendite kandevõimet, vajadusel määratleda lõigud, kus on vajalik riigitee kandevõime suurendamine.</p> <p>Arvestada, et planeering on järgnevate ehitusprojektide koostamise alus ning selle koostamise käigus ja kehtestamise järgselt peaks arendajal (ning puudtatud isikutel) olema ülevaade, mida tähendab planeeringuga kavandatava tegevuse realiseerimine (aja ning rahakulu).</p>	<p>Teadmiseks võetud. Täpne lahendus määratakse planeeringu koostamisel. Teede ehitamine ei ole detailplaneeringu koostamise kohustusega tegevus. PlanS § 125 lg 1 kohaselt on detailplaneeringu ülesanne antud kontekstis <i>avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha määramine, liikluskorralduse põhimõtete määramine ja servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajaduse märkimine.</i></p> <p>Eelnevast lähtuvalt määratakse tulenevalt ehitusaladest, kokkulepetest maaomanikega ja teedevõrgust lähtuvalt lahenduse detailsusaste.</p> <p>Lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

<i>Esitatud arvamus</i>	<i>Seisukoht</i>
1.3. Transpordiamet riigiteede omanikuna ei võta tuuleparkide arendustegevusest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust, kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub.	Teadmiseks võetud
2. Planeeringuala kruntide hoonestusala ja ehitusõiguse määramine 2.1. Planeeringus käsitleda kõrgematele planeeringutele vastavust ning planeeringulahendus siduda kontaktalas paiknevate teiste planeeringute ja teeprojektide lahendustega	Meile teadaolevalt puuduvad piirkonnas teeprojektide lahendused, mida arvesse võtta, vastupidise info korral palun sellest täiendavalt teavitada. Põhimõtte teadmiseks võetud
2.2. Elektriütlukute asukohtade määramisel lähtuda Kliimaministri 25.11.2023 määruse nr 71 Tee projekteerimise normid " § 63 lg 5, mis sätestab elektriütlukite kauguse avalikult kasutatava tee teekatte servast.	Teadmiseks võetud
2.3. Planeeritava tuulikupargi detail ega eriplaneeringualadel ei ole puutumust ühegi lennuvälja lähiümbruse, lennuvälja kaitsevööndi ega piirangupindadega, seega lennunduse vaatest täiendavaid kitsendusi ei seata. Kuna tegemist on kõrgtakistustega, siis tuleb arvestada tuulikutele rakenduva valgustamiskohustusega (lennuohutustuled).	Teadmiseks võetud
3. Tehnovõrkude ja rajatiste võimaliku asukoha määramine. 3.1. Planeeringu joonistel näidata planeeringualal paiknevad olemasolevad ja kavandatavad tehnovõrgud ja muu taristu. Võimalusel vältida tehnovõrkude kavandamist riigitee alusele maale. Riigitee alune maa on mõeldud eelkõige riigitee rajatise teenindamiseks ning nõusoleku selle maa kasutamiseks saame anda vaba ruumi olemasolul. Tehnovõrgu paigaldust tuleb hinnata igakordselt suuremas täpsusastmes geodeetilise alusplaani olemasolul ning menetleda seda kas läbi projekteerimistingimust e või detailplaneeringu. Riigiteega ristuvad tehnovõrgud tuleb kavandada kinnisel meetodil.	Teadmiseks võetud
3.2. Projekteeritav ja ehitatav tehnovõrk peab vastama ehitusseadustikust tulenevatele normidele ning ei tohi ehituse ajal ega kasutusele võtu järgselt seada takistusi liiklusele, tee ja teerajatiste teehoiule (korrashoiule) või sademe ja pinnasevete ärajuhtimisele riigitee transpordimaalt ja kaitsevööndist.	Teadmiseks võetud
Palume kohalikul omavalitsusel tuulikute asukoha valikul meie ettepanekutega arvestada ning teha meiega planeeringute koostamisel sisulist koostööd. Ettepanekute mitteametlikult arvestamist palume sisuliselt põhjendada. Oleme valmis vajadusel selgitama ja täpsustama käesoleva kirjaga esitatud ettepanekuid ning koostöös välja töötama kohakeskselt sobivaimaid lahendusi.	Teadmiseks võetud, Transpordiamet on koostöötegitajate nimekirjas
11. Elering, 21.11.2024 nr 11-4/2024/849-2	
Planeeringualale või lähedusse jääb Eleringi poolt hallatavaid kaitsevööndiga elektripaigaldisi, mille puhul tuleb arvestada kaitsevööndi alal kehtivate piirangutega. Kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord on sätestatud ehitusseadustiku §70 lõike 8 alusel kehtestatud	Teadmiseks võetud

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

<i>Esitatud arvamus</i>	<i>Seisukoht</i>
majandus- ja taristuministri määrusega 25.06.2015 nr 73. Kõik ristumised Eleringi taristuga ja kaitsevööndis planeeritavad tegevused tuleb kooskõlastada Eleringiga. Detailsema info või eelprojekti tarbeks tehniliste tingimuste taotlemiseks palume pöörduda Eleringi poole.	
Juhime teie tähelepanu asjaolule, et lisaks ehitise kaitsevööndist tulenevatele piirangutele peab uute ehitiste kavandamisel arvestama olemasolevate ehitiste ohutuse tagamiseks vajalike meetmetega. Oma tegevuses lähtume kehtivast seadusandlusest, selle hulgas Seadme ohutuse seadusest, mille järgi tuleb ohutuse tagamisel lähtuda abinõudest, mis vastab heale inseneritavale. Eeldatakse, et abinõu vastab heale inseneri tavale, kui seda soovitatakse Eesti, Euroopa või rahvusvahelises standardis [kooskõlas SeOS § 4 lg 2].	Teadmiseks võetud
Elektrituulikute osas tuleb arvestada nõutavat tuuliku vahekaugust 110 ja 330 kV liinidest hetkel kehtiva standardi EVS-EN 50341-2-20:2018 ELEKTRIÕHULIINID VAHELDUVPINGEGA ÜLE 1 kV Osa 2-20: Eesti siseriiklikud erinõuded (SEN) alusel. Nimetatud standardi järgi on vähim horisontaalne kaugus elektrituuliku torni telje ja õhuliini lähima juhtme vahel (tuule puudumisel) tuuliku masti kahekordne kõrgus.	Teadmiseks võetud
Tuuleala 6 puhul jääb Eleringi gaasitaristu piisavalt kaugele, kuid teiste planeeringualade puhul, mida läbib või mille lähedusse jääb Eleringi gaasitaristu on vajalik arvestada järgmise tingimusega: Elektrituulikute vahekauguse määramisel D kategooria gaasitorustikust lähtume üldtunnustatud Euroopas rakendatud praktika GPG („Good Practic Guide“) dokumendist „UKOPA/GP/013 Edition 1, 17. juuni 2017“. Nimetatud dokumendi kohaselt on vähim horisontaalne kaugus D kategooria gaasitorustiku ja tuuliku masti vahel poolteise kordne (1,5 kordne) tuuliku masti kõrgus.	Teadmiseks võetud
Palume kontrollida, et tuulikute kaugus Eleringi taristust vastaks ülalpool nimetatud nõuetele nii tuuleala nr 6 kui ka teiste planeeringualade osas.	Teadmiseks võetud, tuuleala 6 töös ei analüüsita Eleringi taristu kaugust teistest tuulealadest
Tuulepargi ühendusliini kaitsevöönd võib kattuda Eleringi õhuliini kaitsevööndiga. Õhuliini planeerimisel on nõutav telje kaugus Eleringi õhuliini teljest: <ul style="list-style-type: none"> • kahe 330 kV õhuliini telgede vaheline kaugus - 40m; • 330 kV ja 110 kV õhuliini telgede vaheline kaugus - 35m; • kahe 110 kV õhuliini telgede vaheline kaugus - 20m. Maakaabli ja 110 kV õhuliini vaheline kaugus on õhuliini teljest kaablini vähemalt 15m. Maakaabli ja 330 kV õhuliini vaheline kaugus on õhuliini teljest kaablini vähemalt 25m. Tuulepargi õhuliini ja Eleringi õhuliini ühistele mastidele rajamine ei ole lubatud.	Teadmiseks võetud
12. O.V., 23.11.2024	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Järgnevad on uuringud, mida meie nägemusel on vaja uurida KSH-s tuulikuala number 6 kohta, nende tulemused avalikustada ja arutada enne lõplike järelduste tegemist:</p> <p>1. Viia sisse KSH uurimise nõue, et teha inventuurid taimestikule ja hinnata ala ökoloogilist mitmekesisust.</p> <p>Teatavasti ala number 6 ei ole valla poolt uuritud, seda ka enne kui arvati ja seati ala number 6 tuulikutele potentsiaalselt sobilikuks alaks.</p>	<p>LS ja KSH programmi ptk 7 kohaselt: Looduslike alade osas (metsaalad ja rohumaad, sh looduslikud lagedad alad) tuuakse andmebaaside alusel välja seal esinevate kaitsealuste taimeliikide paiknemine, väärtuslike elupaikade (loodusdirektiivi elupaikade, sh väärtuslike poollooduslike koosluste, väärtuslike metsaelupaikade ja sooelupaikade) paiknemine. Aluseks võetakse ETAKi, EELISE, eElurikkuse andmebaasid, KESE seireandmed, Maa-ameti, Keskkonnaportaali, Metsaregistri andmed ja Keskkonnaagentuuri ELME kaardikihid „Elupaigad ja geneetilised ressursid“ alamikihid „Ökosüsteemidele iseloomulike suunisliikide elupaigad“. Kaardianalüüsi põhjal tuuakse välja olulisemad alad, kus võib olla suurem potentsiaal kaitsealuste taimeliikide või väärtuslike elupaikade esinemiseks ning kuhu oleks soovitatav taristu rajamist alade looduskaitse potentsiaali tõttu vältida.</p> <p>Kui seda soovitus ei õnnestu järgida seatakse vajadusel inventuuride nõue projekteerimise etappi.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>2. Viia sisse KSH uurimise nõue, et vaja uurida linnustiku, sh rändlindude uuring: hinnatakse kohalike lindude elupaiku ja rändlindude koridore. Linnustikku tuleb uurida kevadel ja sügisel ning nõue peab olema jälgida saatjaga.</p>	<p>Linnustiku uuring on läbi viidud ning uuringu meetodika on lisatud LS ja KSH programmi lisasse 1</p>
<p>3. Viia sisse KSH uurimise nõue, et vaja uurida maapõue mõjusid ja põhjaveele mõjusid. Nõuda põhjavee ja kaevude ohutuse ning kaitse uuringut, veendumaks et tuuliku tekitatud raskus, vibratsioon ja mõju ei kahjusta selle elutsükli jooksul veetsooni ning ei tekita veesoonte varinguid.</p> <p>Uurima peab mõju põhjaveele ja potentsiaalsete katastroofide riski põhjaveele tuugendi mootori õli lekkimise ohu korral. Keelama peaks tuulikute paigutamise kaitsmata põhjavee aladele, juhul kui ei ole teaduslikku uurimustööd mis kinnitab väikest ohtu. Vallal on kindlasti ligipääs EV kaitsemata põhjavee kaar dile.</p> <p>Uurida mõju veesoonte mõjule, Saksamaa näitel potentsiaalne oht veesoonte kitsenemisele.</p>	<p>Mõju põhja- ja pinnaveele, sh veerežiimile hinnatakse KSH aruande koostamise käigus.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>4. Viia sisse KSH uurimise nõue, et nahkhiirte uuring on kohustuslik teostada tuulikute arenduse detailplaneeringu faasis ning nahkhiirte uuring peab vastama Eurobats standardi kohustusele – Guidelines for consideration of Bats in windfarm projects_ revision 2014.</p> <p>Väike Maarja üldplaneering kirjeldab järgnevalt:</p>	<p>Nahkhiirte uuring on läbi viidud ning uuringu meetodika on lisatud LS ja KSH programmi lisasse 2.</p> <p>Uuringu viis läbi tunnustatud nahkhiire ekspert Lauri Lutsar.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Kaitse ja hoiualad, Natura 2000 võrgustiku loodus ja linnualad, püsielupaigad ning nende puhvervööndid. Kaitstavate alade puhul, mille kaitse eesmärgiks ei ole linnud ega nahkhiired, on puhvervööndi ulatus 100 m. Kui kaitse eesmärgiks on nahkhiired või linnud, on puhvervööndi ulatus 600 m, va juhul, kui alal esineb linnuliik, mille liigikaitse puhver on suurem. Sellisel juhul rakendub konkreetse liigi puhver. Püsielupaikade puhul rakendub liigipõhine puhver; Nahkhiirte uuring oleks pidanud olema kohustuslik teostada juba üldplaneeringu koostamise faasis, mitte tuulikute detailplaneeringu faasis. Nahkhiired näitavad, et piirkond on puhas keskkond ja seda on vaja säilitada kui üldist elukeskkonda.</p> <p>Nahkhiirte uuringu eksperid kinnitavad vajadust uurida Mai kuust kuni Oktoobri kuuni nahkhiirte liikuvust. Soovitus on, et enne tuule energia asukohtade määratlemist oleks vaja/pidanud selle uuringu vallas läbi viia. Ebaotstarbekas on uuringut teha detailplaneeringu faasis, kuna vald peaks ja vajaks seda uuringut enne, kui kinnitada tuulikutele sobilikud alad.</p> <p>Üks võimalik uuringute tegija on Matti Masing, kes on nende uuringute teostamisele spetsialiseerinud. Lisatud referentsid, mis selgitab kuidas see toimub ja kuidas on teostatud kuni lõpptööni.</p> <p>USA-s tehtud uuringu kohaselt suurendab tuulikute suuruse ja võimsuse suurenemine lindude ja nahkhiirte kokkupõrgetes suremust. Uuringus kaardistati kolme parameetri (kliirens, rootori läbimõõt, võimsus) mõju kolme liigi (kaks nahkhiireliiki ja üks kulliliik) suremusele ja surnud loomade kukkumiskaugusele. Kliirensi kahanemine tõi kaasa suremuse tõusu kõigil kolmel liigil ja kõige tugevam oli see teisel nahkhiireliigil. Rootori läbimõõdu suurenemine suurendas kullide suremust. Võimsuse suurenemine tõi kaasa mitmete linnuliikide suremuse suurenemise. Tuugeni mõõtmete suurenemine aitas kaasa ka langenud loomade laiemale levikule. Teadlaste sõnul oli tegemist esimese uuringuga kliirensi mõjude kohta suremusele ja tuulikute mõõtmete suurenemise mõjudest kukkumiskaugusele. Uuring kinnitas varem saadud tulemusi rootori läbimõõdu ja võimsuse kasvu positiivsest korrelatsioonist lindude suremuse määradega. Lisaks avastasid teadlased üllatusega, et rootori kliirens oli nahkhiirte suremuse tugevaim ennustaja. Seni on arvatud, et nahkhiired otsivad toitu mööda puulatvu ja kõrguselt, mis vastab rootori pühitava ala kõrgusele.</p> <p>Selles uuringus ei uuritud tuuleturbiinide suuruse ja üksikute turbiinide vahelise kauguse koostõju loomade suremusele [link leitav kirjast]</p>	<p>Mõju linnustikule ja nahkhiirtele kirjeldatakse täpsemalt KSH aruandes, sh tuuakse välja näiteid ka seoses tuulikute suuruse ja kliirentsiga</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>5. Viia sisse KSH uurimise nõue, et uurida millises osas vallas ning kui suurel määral toimub kinnisvara hindade muutused.</p> <p>Selle uuringu põhjal tekitatakse selge arusaam võimalike kinnisvara väärtuste kõikumise kohta ning arutelud rahva, valla ning arendajate vahel kuidas kompenseerida omandivara tehislõiku</p>	<p>LS ja KSH programmis on esitatud, et hinnatakse mõju vara väärtusele. Hinnang kinnisvara hinna muutusele on võimalik anda ligikaudselt, kuid pole võimalik teostada täpset kinnisvara hindade</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>väärtuse negatiivse stsenaariumi korral, kompenseerimiskava. Tuleb ka pidada silmas, et juhul kui tuulikud püstitatakse ja valla poolt seatud omandivarale piirangud ei võimalda ümber asustada, siis omanikul on leaalne õigus saada oma maa ja krundi eest õiglast hinda, võttes arvesse võimalikku negatiivset stsenaariumi et vara hind langeb, siis maa omanikul ei ole saadavast müügist võimalik soetada uur samaväärset pinda samaväärsesse loodust rikkumatta asukohta.</p>	<p>muutust, kuivõrd Eestis puudub piisav kinnisvaratehingute statistika, mille alusel hinna muutust võrrelda.</p> <p>KSH aruandes käsitletakse ka võimalikke kompensatsioonimeetmeid ehk kohaliku kasu võimalusi kohalikele kogukonnale.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>6. Viia sisse KSH uurimise nõue, et müramodelleerimisel arvestatakse tuuliku kogumüra ehk koos generaatorit ja labasid.</p> <p>Olete seda ka lubanud 4.11.2024 protokollis, kus on kirjas, et Müramodelleerimisel arvestatakse tuuliku kogumüra ehk koos generaatorit ja labasid. Generaatori ja labade müra sõltub tuuliku mudelist, viimaste aastatega on tuulikute arendamisel müra vähendatud. Arendajad kinnitavad, et otsivad võimalusi müra minimeerimiseks.</p>	<p>Müra modelleerimisel arvestatakse nii või naa tuuliku kogumüra.</p> <p>Tuulikute müraheide määratakse tuuliku tootja poolt lähtudes standardist IEC 61400-11. Müra mõõdetakse kindlal kaugusel allatuult eri tuulekiirusel tuuliku töötamisel. Tuulegeneraatori tootja poolt arvestatakse kogu müra mida tuulik põhjustab (nii mehhaaniline kui aerodünaamiline ehk labadest tekitatav). Nende mõõtmiste alusel arvutatakse siis tootja poolt tagasi nõ allika müraheide (helivõimus Lw) gondli kõrgusele. Seda väärtust kasutatakse modelleerimisel. Tegu on arvutusliku väärtusega. Tuuliku all müramõõtjaga seistes kunagi seda väärtust ei esine.</p> <p>Modelleerimisel eeldatakse, et müra tuleb gondli kõrgusel paiknevast punktist, aga see helivõimsustase arvestab kogu tuuliku põhjustatavat müra mitte ainult gondlis tekkivat müra.</p> <p>Kõik tuuliku tootjad peavad sarnaselt oma andmeid presenteerima, et neid saaks müra hindamisel kasutada. Kui tuuliku mudel pole teada, siis kasutame nn suurimat/halvimat (oleme selleks halvimaks võtnud üldiselt Lw=108 dB(A)). Reaalselt on uute tuulikute puhul mürataseme näitajad sellest 108 dB(A)-st madalamad.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>7. Viia sisse KSH uurimise nõue, et müramodelleerimine tehakse tuuliku kogu, sealhulgas tuuliku kogumüra, sealhulgas generaatori ja labade poolt tekitatud müra juures, võttes arvesse maksimaalse võimaliku töökoormust mida tuuliku võimsus võimaldab, maksimaalse tööefektiivse tuule ja ilmastike koormuse juures.</p> <p>Olete seda lubanud ka 4.11.2024 koosoleku protokollis:</p>	<p>Müra modelleerimisel arvestatakse tuuliku kogumüra (vt eelmine vastus).</p> <p>Müra modelleerimiseks spetsiaaltarkvara WindPRO 4.0. WindPRO arvutusprogramm võimaldab müra levikut hinnata erinevatel</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>KSH käigus läbiviidava müramodelleerimisega leitakse müra ulatus, kus arvestatakse maksimaalse levikuga. Tuuleparkide puhul on saanud tavaks, et ei lähtuta müra piirväärtusest, vaid lähtutakse müra öisest sihtväärtusest (40 dB(A)), kuivõrd tuulikud töötava d pidevalt. Olulist müra ehk sihtväärtust ületavat müra tuleb meetmetega leevendada, sihtväärtusest väiksemat müra võib olla kuuldav, kui ülejäänud ümbruses on vaikus, kuid selle häirivus on subjektiivne. Müra modelleerimisel lähtutakse nõ halvimast võimalikust olukorrast. Suurematel tuulekiirustel hakkab looduslik tuulemüra varjutama tuulikute müra.</p>	<p>tuulekiirustel. Müra modelleerimisel esitatakse tulemused nõ kõige halvimal tuulekiirusel ehk mürakaardid esitatakse tuulekiiruse olukorras, mille korral modelleeritud müratasemed on suurimad.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>8. Viia sisse KSH uurimise nõue et, heli modelleerimine ja simulatsioon on tehtud ilma metsata, kuna metsa raiumine ja kasvamine on ettearvatu ja ilma metsata esindab modelleerimine ja mõõtmine reaalselt halvimat võimalikku olukorda.</p>	<p>Müra modelleerimisel on tavapärane, et ei arvestata müra levikut takistavate objektidega nagu kõrgemad puud ja metsaalad.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>9. Viia sisse KSH uurimise nõue, et reaalse heli mõõtmine peab olema täidetud kasutusloa saamiseks.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Antud soovitus, et peale pargi rajamist teostada mürataseme mõõtmised, saab KSHs seiretingimustesse seada, et teostada mürataseme kontrollmõõtmised tuulepargi valmimise järgselt (nt elamute juures, kus müra modelleerimise alusel on müratase sihtväärtusele lähedane (>39 dB)</p> <p>Kasutusloa saamine ei ole detailplaneeringu menetluse osa vaid on juba ehitustegevuse menetluse osa.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>10. Viia sisse KSH uurimise nõue, et uurida vaja infraheli mõju keskkonnale ja elanikkonnale. Kõige enim on infrahelist mõjutatud kõige nõrgemad, sealhulgas lapsed, loomad, linnud elanikud, kel infraheli tõttu tekivad ilmingud, häiringud ja tervisekahjustused. Ala number 6 juures tuleb silmas pidada, et kogu Väike Maarja alevik saab sellest olema mõjutatud, nii müra, infraheli kui ka visuaalse reostuse kohapealt. Kindasti tasub suhelda sel teemal ekspertidega, kui vallal soov, võin jagada kontakte. Vaadake küsimus number 5, teaduslikke selgitusi tõestatud infraheli kahjulikkuse kohta, ning sealseid kogemusi milliseid aspekte ja uuringuid tuleb silmas pidada.</p>	<p>KSH aruandes käsitletakse infraheli ja selle mõju. Madalsageduslikule mürale kehtivad normtasemed on sätestatud sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“. KSH aruande koostamise raames teostatakse mh ka madalsagedusliku müra leviku modelleerimine</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>11. Viia sisse KSH uurimise nõue, uurida kui suurel määral mõjutavad tuulikud ja tuuliku park selle piirkonna sademete hulka ja kliima soojenemist. Tuulepargid ei mõjuta mitte ainult elektrihindu ja loodust, vaid toovad kaasa ka kohalikke kliimamuutusi. Eestis on jäänud see nähtus keskkonnamõju hindamises täiesti tähelepanuta. Samas kinnitavad aastakümnete pikkused teadusuuringud ja satelliitvaatlused, et tuulepargid</p>	<p>Mõju kliimamuutustele käsitletakse KSH aruandes, LS ja KSH programmi ptk 6.2. täiendatakse punkti „Mõju kliimamuutustele“, lisades „Mõju kliimamuutustele, sh lokaalsele kliimale ja kliimamuutustega arvestamine“</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>muudavad oluliselt nende ümbruse kliimatingimusi alates maapinna temperatuuri tõusust k uni sademete mustri muutumiseni. Kohalikud kliimamuutused, mida tuulepargid põhjustavad, mõjutavad meid rohkem, kui arvata võiks. Siin on mõned peamised probleemid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temperatuuri tõus: Tuuleparkide labade pöörlamine soojendab maapinda, eriti öisel ajal. See tähendab suuremat energiakulu suvekuudel hoonete jahutamiseks ja põllu ning aiakultuuride täiendavat kastmist. - Tuulekiiruse vähenemine: Tuulepargist allatuult väheneb tuulekiirus märkimisväärselt. Näiteks meretuuleparkide puhul võivad sellised „tuulevaiksed laigud“ ulatuda kuni 40 kilomeetri kaugusele. <p>Maismaal avaldab see negatiivset mõju põllumajandusele ja aiandusele, vähendades saagikust ning kahjustades taimi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ebaühtlane sademete jaotus: Pealtnuult tekivad sademerohked ja tuulised alad, allatuult aga vihmavaesed ja kuumad piirkonnad. Need „soojussaared“ võivad ulatuda mitmekümne kilomeetri kaugusele ja põhjustada põuast tingitud probleeme nii tihe kui ka hajaasustuses. - Madal pilvkate: Tuulepargi mõju suurendab madalat pilvkatet pealtnuult, vähendades samas sademete hulka allatuult. See süvendab temperatuuritõusu ja veepuudust tuulepargi allatuult paiknevates piirkondades. - Mõju väärt põllumajandusmaa viljakusele - Kohalikud kliimamuutused mõjutavad otseselt saagikust, kodumajapidamiste energiakulusid ja üldist elukvaliteeti. <p>Kui tuuleparkide rajamisel neid mõjusid ei arvestata, võivad tagajärjed olla pöördumatud ja tõsiselt kahjustada kohalikke kogukondi. Tuuleparkide keskkonnamõjude hindamises tuleb lisada põhjalik analüüs lokaalse kliima muutuste kohta.</p> <p>Vastavalt Institute for Energy Research tuulepargid tõstavad pinna temperatuuri, mille otsene ja kaudne mõju võib mõjutada Väike Maarja valla sademete hulka ja mulla viljakust, sealhulgas põllumajanduse saagikust.</p> <p>Üks uurimistöödest mis selgitab pinnatemperatuuri kasvu tuuleparkide juures, Wind Farms Raise Temperatures at the Surface Level: [link leitav kirjast]</p>	
<p>12. Viia sisse KSH uurimise nõue, et KSH faasis tuleb kindlasti uurida valla teede koormust ning liiklusohutust nende tonnide transportimisel ning et elanikkond ei oleks sellest häiritud. Teatavasti ühe tuuliku alune betoon on tuhandeid tonne (TMV Green väitis 4000 tonni betooni), kuidas Väike-Maarja valla teed selle koormusele küll vastu peavad, kuidas need sajad või tuhanded rekkad mis hakkavad Väike-Maarja valla teedel betooni ja muid tuuliku osasid</p>	<p>LS ja KSH programmi ptk 6.2. kohaselt on kavas hinnata mõju teedele ja liiklusohutusele. Täpsemalt kirjeldatakse mõju KSH aruande koostamise käigus.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>transportima, läbi Väike-Maarja ja üldiselt vallas, kuidas kõik need teed sellele koormusele vastu peavad ning kes maksab siis nende lõhkumise eest?</p>	
<p>13. Viia sisse KSH uurimise nõue, et uurida kuidas mõjutab looduskeskkonda ja Väike-Maarja valla elanikke tuulikute hooldusest tulenev potentsiaalne reostus, sh kasutatavad kemikaalid.</p>	<p>LS ja KSH programmi ptk 6.2. kohaselt on kavas hinnata avariiolekordade (nt võimalikud õlilekked) mõju nii veekeskonnale, kui ka muudele keskkonnakomponentidele. Täpsemalt kirjeldatakse mõju KSH aruande koostamise käigus.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>14. Viia sisse KSH uurimise nõue, et uurida tuulikulabade kulumise mõju keskkonnale, sh tuulikulabade tolmu ja selle mõju veele. Teatavasti Väike-Maarja vald on märkimisväärses osas nitraaditundlik ala ja oleks suur kahju kui tuuliku labade tolmu mõjutab mistahes moel veekogusid ja põhjavett.</p>	<p>Tuulikulabade kulumise probleem esineb eeskätt kuivas kliimas, kus õhus olevad liivaosakesed tuulikulabade aja jooksul kulutada võivad (laba serva erosioon). Niiskemas kliimas, nagu Eestis, sellist probleemi oluliselt ei esine. Samuti on tuulikulabadel kasutusel meetmed, mis erosiooni ära aitavad hoida (nt on polüuretaankatte kandmine labade esiservadele on tavaliselt kasutatav tehnika tuuleturbiini labade kaitsmiseks erosiooni eest) (Katsaprakakis, D.A.; Papadakis, N.; Ntintakis, I. A Comprehensive Analysis of Wind Turbine Blade Damage. <i>Energies</i> 2021, <i>14</i>, 5974. https://doi.org/10.3390/en14185974).</p> <p>Seega antud küsimuses ei ole ette näha olulist mõju ning seda täpsemalt KSH aruandes ei käsitleta.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>15. Täpsustada KSH-s, et uuringud tehakse füüsiliselt kohapeal ja võttes arvesse praktilist ja tegelikku ala number 6 olukorda KSH-s peab selgelt määratlema, et kõik need uuringud tuleb teha kohapeal, mitte copy paste meetodil arvuti taga, mida on palju näha erinevate valdade uuringutes. Kinnitada valla rahvale, et uuringuid tehase Eesti Vabariigi ja rahvusvaheliste standardite järgi ning võttes arvesse ja mõõtes reaalselt olukorda ala number 6 sees ja läheduses? KSH raames tuleb teostada vähemalt järgmised toimingud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eelvaatlused kaitsealuste looma- ja taimeliikidele mõju võimaliku avaldumise kohta; • linnustiku ja käsitiivaliste uuring; • mürauuring; • hindamine rohevõrgustiku toimimisele ja sidususele; 	<p>Linnustiku uuring ja nahkhiirte uuring on läbi viidud ja välitööd on teostatud tuulealal 6.</p> <p>Müra modelleerimine ning varjutuse modelleerimine ja visualiseeringud teostatakse samuti lähtuvalt paika pandavatest tuulikute asukohtadest tuulealal 6.</p> <p>Mõju elustikule ja rohevõrgustikule ning vara väärtusele analüüsitakse lähtuvalt kohapealsetest oludest.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<ul style="list-style-type: none"> • modelleerimine ja hinnangu andmine varjutusele; • analüüsida visuaalset mõju; • analüüsida kaasatavate kinnistute väärtuse muutust; • analüüsida planeeringualaga vahetult piirneval alal asuvate kinnistute väärtuse muutust. 	<p>Samuti lähtub kogu ülejäänud mõjude hindamine kohapealsetest oludest ja oludest planeeritava tuulepargiala ümbruses. Osade teemadega seoses eeldab see ka kohapeal käimist, osade teemade puhul aga kaardiandemete ja muude andmebaasidega tööd.</p> <p>Osade teemade puhul on planeerimise etapis võimalik kasutada analoogiaid teistest töödest, uuringutest ja teaduskirjandusest, kuivõrd planeerimise etapis pole võimalik veel paljude mõjutegurite mõju ulatust reaalselt mõõta, sest ei ole veel objekte mis vastavat mõju tekitavad. Selle tõttu lähtutakse analoogiate põhjal eksperthinnangu andmisest.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>16. Viia sisse KSH uurimise nõue, et peab uurida demograafilist ja sotsiaalset olukorda, mis olukorrast alates elanikkonna lahkumisel kodudest tekib sotsiaalne katastroof. Nt kui Väike Maarja vallast on sunnitud tuulikute tekitatud häiringute tõttu lahkuma näiteks 10% elanikkonnast / 500 inimest, millised tingimused on loodud neile asuda elama alevi või alevikesse või millised alternatiivid on loodud neile ümberasumisel ning mitme valla elaniku lahkumine kaalub üle tuulikute talumisest planeeritavat kasu?</p>	<p>Tuulepargi planeeringulahendus peab olema selline, et sellega ei kaasne olulisi ebasoodsaid mõjusid ümbruskonna elanikele, mis tähendab, et tagatud peavad olema inimese tervise kaitseks kehtestatud piirväärtused. Seetõttu ei ole põhjust eeldada, et elanikud tuulepargi tõttu oleksid sunnitud Väike-Maarja vallast lahkuma.</p> <p>Küll aga hinnatakse LS ja KSH programmi kohaselt KSH raames mõju vara väärtusele ning inimeste sotsiaalsetele vajadustele.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>17. Viia sisse (KSH) uurimise nõue Tehnilise järelvalve ametile või kes Eesti Vabariigis on selle eest vastutav, et luua madalsagedusliku heli piirnormid ning veenduda, et nii müra üldnormid, kui ka infraheli ja madalsagedusliku helinormid on ajakohased ning vastavad Rahvusvahelistele normidele.</p> <p>See uurimine ja kinnistamine aitab vältida tuleviku probleeme ja kohtus käimist, et ei uuritud aegsasti ette tulevase EV või EU või ÜRO kehtivaid ja tulevase norme. Kuna madalsageduslikud heli normid ei ole Eestis selgelt määratletud, tuleb lähtuda ettevaatusprintsipiist.</p> <p>Vastavalt juriidikale, teadmatusest ei vabasta vastutusest ning lugedes praktikaid Taanis madalsagedusliku heli normid on juba paigas.</p>	<p>Madalsageduslikule mürale kehtivad normtasemed on sätestatud sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“. KSH aruande koostamise raames teostatakse mh ka madalsagedusliku müra leviku modelleerimine</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>18. Seada KSH tingimuseks ja kirjutada detailplaneeringusse ning kasutusloa saamise eeltingimuseks sisse nõue, et tuulikute komponendid, mis eluea jooksul lähevad vahetamise, tuleb esitada selge keskkonna- ja elanike kaitse plaan. Keskkonna ja elanikke kaitse plaan peab sisaldama muuhulgas, kuidas kindlustatakse keskkonna ja elanikkonna ohutus, nende ladustamise, ümbertöötlemise kohta ning kaitse plaan veendumaks et tuuliku hoolduse ajal ja jooksul on tagatud keskkonna ja elanikkonna ohutus. Näiteks kuidas kemikaale vahetatakse ohutult ilma tilkagi maha ajamata reostamata maad ja põhjavett, kuidas veendutakse, et tuulikuosade kuluosad ei satuks keskkonda</p>	<p>Tuuliku tootjatel on välja töötatud konkreetsed ja detailsed hooldusjuhised ning hooldustööde tegemise juhendid, mis aitavad minimeerida riske, et midagi hooldustööde tegemisel keskkonda sattuda võiks.</p> <p>Tuulegeneraatorite ehitamise ja hooldamise käigus tekkivaid jäätmeid ei käidelda tuulepargis kohapeal.</p> <p>Kõik ehitusjäätmed ja hooldamisel tekkivad jäätmed (nt vahetatavad kuluosad, vahetatavad õlid jm) tuleb kokku koguda sobilikesse jäätmemahutitesse ning need antakse üle vastavat luba omavale jäätmekäitlejale, kes korraldab jäätmekäitluse selleks nõuetele vastavas kohas.</p> <p>Detailsemalt kirjeldatakse antud tegevusi projekteerimise etapis.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>19. Seada KSH tingimuseks ja kirjutada detailplaneeringusse ning kasutusloa saamise eeltingimuseks sisse nõue, et tuulik ja tuuliku komponendid peavad vastama Euroopa direktiividele, Eesti Vabariigi ja EU tehnilistele ohutusnõuetele ja olema märgistatud CE-märgisega.</p> <p>CE-vastavusmärgis on märgis, millega tootja märgib, et toode vastab märgise tootele paigaldamist sätestavate ühenduse ühtlustamise õigusaktide alusel kohaldatavatele nõuetele ehk CE märgise paigaldamisega tootele kinnitab tootja, et toodet on hinnatud ning see vastab kõigile selle toote osas kehtestatud keskkonna tervise ja ohutusnõuetele.</p>	<p>Planeeringu seletuskirja koostamisel otsustatakse, kas CE nõue lisatakse seletuskirja, praegune seisukoht on, et tõenäoliselt see nõue lisatakse</p>
<p>13. O.V., 24.11.2024</p>	
<p>Kuna 4.11.2024 Väike-Maarja valla infokoosolek tuuliku ala 6 kohta kutse saadeti ämma ja äia postkasti päev pärast koosolekut, siis oleme esitanud meie küsimused kavatsuse ja täpsustussoovi tuuliku ala kohta. Märgin, et minu äi ja ämm jäävad otseselt tuulikuala äärde ja mõjutsooni.</p> <p>Palun vastata kirjalikult, ja aus oleks kui meie küsimused lisatakse koos vastustega koosoleku protokollis lisana, dokumenteerides vastused.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Küsimused seoses Väike-Maarja tuuleala 6 detailplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõud tutvustava avaliku arutelu 4.11.2024 protokolliga kohta</p>	
<p>Küsimus 1: Miks Väike-Maarja vald ei kutsunud ja võimaldanud osalema info koosolekule ala number 6 kohta kogu valla rahvast, kuid eelkõige kõiki sellest otseselt 1-3km raadiuses mõjutatud isikuid? Teatavasti Väike-Maarja valla kodanikud, kes ka otseselt ala number 6 tuulikupargist mõjutatud, said kutse päev peale koosolekut?</p>	<p>Nii koosoleku toimumisest kui ka võimalusest detailplaneeringu LS ja KSH programmi eelnõu kohta arvamust avaldada teavitati kirjalikult võimalikke mõjutatavaid isikuid 3 km raadiuses tuuleala 6 DP alast. 04.11. toimunud koosolekul osalemine ei olnud piiratud. Ühel juhul kuuldavasti jõudis kiri hilinemisega inimesteni, kuna korteriühistu ei täitnud oma kohustust teavet edastada. Täpsemalt on võimalik vastata, teada saades isikute nimesid. Palume edastada otse vallavalitsuse maakorraldusspetsialistile kanal, mille kaudu edaspidi teateid saada soovitakse.</p> <p>Planeeringu LS ja KSH programmi kohta ettepanekute küsimine on sätestatud planeerimisseaduse § 81, need nõuded on planeeringu koostamisel täidetud. Vald korraldas omal algatusel täiendava (seaduses mitte nõutud) tutvustava koosoleku.</p> <p>Kõik isikud, kes soovivad tulevikus selle planeeringuga seoses saada valla poolset teavitust, palun esitada valla üldaadressile taotlus koos ettenähtud teadete edastamise viisi ja selleks vajalike kontaktandmetega.</p> <p>Täiendavalt on veel tuulepargi leht https://vaotuulepark.ee/, millelt saab tulevikus asjakohast infot</p>
<p>Küsimus 2: Olete väitnud, et see koosolek ei olnud seadusest tulenev, seega millal toimub avalik koosolek ja arutelu, kus rahvas on kutsutud vastavalt seadusele isikulise kutsega ning kus rahval on võimalik on võimalik saada selgitusi planeeritava ala number 6 kohta, kus rahval on võimalik jagada oma seisukohti, esitada ettepanekuid, esitada nõudeid KSH-sse ja detailplaneeringusse?</p>	<p>Avalik väljapanek ja avalik arutelu on seaduses ettenähtud detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandele (planeerimisseadus § 82 ja § 83; rakenduvad üldplaneeringu sätted, kuna vastavalt planeerimisseaduse § 124 lõige 7 kohaselt rakendatakse detailplaneeringule üldplaneeringu menetlusnõudeid, kui detailplaneeringu koostamisel on nõutav keskkonnamõju strateegiline hindamine).</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Küsimus 3: Kuidas siis nüüdseks on Vald määratlenud riikliku tähtsusega tuumalale/tugialale tuulikud, kui on teada et see hävitab rohevõrgustikku, on vajalik massiline metsade raadamine? Selgitus: Väike-Maarja KSH 2007 ütleb selgelt, et Vao- Ebavere-Prokuni alad on riikliku tähtsusega tuumalad T2. Vastavalt Väike-Maarja valla ÜP-le Tugiala (varem kasutati mõistet tuumala) on rohevõrgustiku ruumielement. Piirkond, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialadel paiknevad rohevõrgustiku süsteemi seisukohalt kõige olulisemad elemendid nagu kaitsealad, loodus- ja keskkonnakaitseliselt väärtustatud alad, suured looduslikud alad jm. ÜP Peatükis 4.2.3 on vald selgelt öelnud, et TINGIMUSED ROHEVÕRGUSTIKU TOIMIMISEKS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kõik tegevused tuleb kavandada selliselt, et rohevõrgustik jääks toimima. Vajalik on säilitada ja parandada võrgustiku terviklikkust, sidusust ja vältida looduslike alade killustamist; • Asustuse planeerimisel peab tasakaalustatult käsitlema ehitatud keskkonda ja rohealasid, arvestades olemasolevat keskkonda ning asukohast tulenevaid asjaolusid; • Rohevõrgustiku aladel (va väärtuslikud märgalad, veekogude kaldaalad, Natura 2000 võrgustiku alad, kaitsealad, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaigad ja teised seadustest tulenevate piirangutega alad) võib arendada tavapärasest, roheline võrgustikuga arvestavat majandustegevust, arvestades muudest õigusaktidest tulenevaid tingimusi ja piiranguid, mis alale on kehtestatud; • Rohevõrgustikul paiknevat maakasutuse otstarvet ja üldplaneeringu kohast otstarvet üldjuhul ei muudeta. Juhul kui on vajadus otstarvet muuta, peab kavandatav tegevus sobituma rohevõrgustikku ning selle toimimist mitte kahjustama; • Rohevõrgustiku aladel tuleb vältida ulatuslikku maade tarastamist. Rohevõrgustiku alal paikneva maa ala tarastamine on lubatud vaid õueala26 ulatuses, va juhul, kui tarastamine on õigustatud tulenevalt maade põllu või metsamajanduslikust kasutusest. Vee kogude ääres nn sinivõrgustiku alal tuleb õueala tarastamisel arvestada kallasraja avaliku läbipääsu tagamisega; • Rohevõrgustiku alale on üldjuhul vastunäidustatud suurte taristu objektide (maantee, prügilad, jäätmeoidla jms) rajamine. Juhul kui selliste objektide rajamine on vältimatu, tuleb planeeringus hoolikalt valida rajatiste asukoht, viia läbi keskkonnamõju hindamine, tagada rohevõrgustiku alade sisene ja omavaheline sidusus, üldine võrgustiku toimimine ja vajadusel rakendada leevendavaid meetmeid; • Kõrge keskkonnamõju objekti planeerimisel rohevõrgustiku alale tuleb ette näha meetmed negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks ning kompenseerimiseks; 	<p>LS ja KSH programmi ptk 6.2. kohaselt hinnatakse KSH aruande koostamise käigus mõju rohevõrgustiku toimimisele ja sidususele. Tuleb leida selline planeeringulahendus, mis ei kahjusta rohevõrgustiku toimimist. Tuulikute ehitamine ei too kaasa massilist raadamist, raadamise ulatus koos vajaliku taristuga on ühe tuuliku kohta kuni kaks hektarit.</p> <p>Kehtiva üldplaneeringu kohaselt ei ole tegemist rohevõrgustiku tuumalaga. Üldplaneeringu koostamisel analüüsiti rohevõrgustikuga seonduvat ja tulenevalt ala suurusest määrati tuumala koridoriks.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<ul style="list-style-type: none"> • Rohevõrgustiku alale ehitise kavandamine on lubatud, kui sellega säilib rohevõrgustiku terviklikkus ja toimimine. Kõik tegevused tuleb kavandada selliselt, et võrgustik säiliks. Vältida tuleb looduslike alade killustamist ning vajadusel tuleb parandada võrgustiku terviklikkust ja sidusust. Kui nimetatud tingimused ei ole täidetud, võib omavalitsus keelduda rohevõrgustikku ohustava planeeringu algatamisest või kehtestamisest, projekteerimistingimuste väljastamisest või ehitusloa andmisest; • Raadamine rohevõrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud, välja arvatud maaparandussüsteemide, tehnovõrkude ja taristu hooldamise ja rajamise korral, maavara kaevandamise lubadega määratud aladel ning rajatiste (sh elektrituuliku) ehitamisel. Raadamine on lubatud juhul, kui on tagatud rohevõrgustiku toimimise ja sidususe säilimine. Sidususe säilimiseks vajalikud tingimused määratakse DP koostamise käigus rohevõrgustikule avalduva mõju hindamise tulemusena (va kaitsevööndiga ehitise korrashoiuks vajalike nõuete täitmiseks); Kogu ulatuses ÜP kättesaadav Väike Maarja valla kodulehel 	
<p>Küsimus 4: Kuidas on võimalik ja miks on Vald eemaldanud 2019 aas ta KSH st 2007 aasta KSH s olnud määratluse ning tagaselja on muutnud tuumala T1 ja T2 olematu tähtsusega alaks. Kas see on olnud teadlik valla tegevus aastate jooksul töötamaks vastu 2007 KSH-le? Väike-Maarja KSH 2007 ütleb selgelt, et Vao- Ebavere-Prokuni alad on riikliku tähtsusega tuumalad T2, nagu ka ütleb selgelt et Raeküla, Eipri ja Avispea külade alad on riikliku tähtsusega tuumalad T1. Kuidas siis nüüdseks on Vald selle määratluse eemaldanud 2019 KSH's. Kas see tähendab et vald on hävitanud tuumalade tähtsuse või on see pigem miski muu tõttu?</p> <p>VÄIKE-MAARJA VALLA ÜLDPLANEERINGU STRATEEGILISE KESKKONNAMÕJU HINDAMISE ARUANNE 2007 kirjeldab: 3.1.5 Rohevõrgustik Roheline võrgustik koosneb suurematest tuumikaladest ja neid ühendavatest koridoridest. Kaitsealad, metsad, sood jms on võrgustiku tuumikuiks. Kuigi kaitsealade põhieesmärk on looduse kaitse, kaasneb kaitsereežiimiga keskkonda kujundav efekt. Võrgustikku kuuluvaks võib lugeda ka ajalooliselt väljakujunenud pärandkultuurmaastikke kui neil on rohevõrgustikuga kattuv funktsioon.</p>	<p>Väike-Maarja valla üldplaneeringu kohaselt kattub tuuleala nr 6 rohekoridoridega K2 ja K3. Tuumaladega T1 ja T2 kattumine puudub. Sama kehtib Lääne-Virumaa maakonnaplaneeringu 2030+ osas.</p> <p>LS ja KSH programmi ptk 6.2. kohaselt hinnatakse KSH aruande koostamise käigus mõju rohevõrgustiku toimimisele ja sidususele. Tuleb leida selline planeeringulahendus, mis ei kahjusta rohevõrgustiku toimimist.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht												
<p>Tabel 6. Väike-Maarja valla rohevõrgustiku tuumalad</p> <table border="1" data-bbox="129 284 1025 619"> <tr> <td data-bbox="129 284 365 343">Riikliku tähtsusega tuumala T1</td> <td data-bbox="365 284 1025 343">Raeküla, Eipri ja Avispea külade aladele jäävad Triigi metskonna ning erametsamaad</td> </tr> <tr> <td data-bbox="129 343 365 402"></td> <td data-bbox="365 343 1025 402">Käru ja Imukvere külade aladele jäävad Paasvere ja Triigi metskondade ning erametsamaad</td> </tr> <tr> <td data-bbox="129 402 365 461">Piirkondliku tähtsusega tuumala T2</td> <td data-bbox="365 402 1025 461">Uuemõisa küla Porkuni metskonna ja erametsamaad, Ilmandu hoiuala</td> </tr> <tr> <td data-bbox="129 461 365 520"></td> <td data-bbox="365 461 1025 520">Nõmme, Liivaküla, Äntu ja Kärsaküla aladel Porkuni metskonna ja erametsamaad s.h. Äntu maastikukaitseala</td> </tr> <tr> <td data-bbox="129 520 365 579"></td> <td data-bbox="365 520 1025 579">Vao ja Ebavere Porkuni metskonna ja erametsamaad, Ebavere maastikukaitseala</td> </tr> <tr> <td data-bbox="129 579 365 619">Maakondliku tähtsusega tuumala T3</td> <td data-bbox="365 579 1025 619">Pikevere ja Varangu külade aladel Porkuni metskonna ja erametsamaad, s.h. Varangu looduskaitseala</td> </tr> </table> <p>Kui tuumikalade pindala on piisavalt suur, tagab see nende piisava koormustaluvuse ja kompensatsioonivõime inimkoormuse suhtes. Koridorid ühendavad struktuuri tervikuks, kus on võimalik liikide levik ja asurkondade genofondi vahetus, ning sedakaudu kohalike looduskahjustuste korvamine ja loodusliku mitmekesisuse säilumine . Koridoride näol säilitatakse loodus inimasustuse sees ja selle vahetus läheduses. Tuumikalad peaksid jääma valdavalt väljapoole intensiivse inimmõju piirkonda. Väike Maarja vallas on Lääne Viru maakonna teemaplaneeringu “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” alateema “Roheline võrgustik” raames esitatud rohevõrgustiku tuumalad toodud tabelis 6. Vaadeldavas üldplaneeringus on roheline võrgustiku teemat põhjalikult ja ammendavalt käsitletud. Esitatud on nõuded roheline võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks ning planeeringu joonistele on kantud rohevõrgustiku riiklikud, piirkondlikud ja maakondlikud tuumalad ning rohekoridorid. Teema on hästi läbi töötatud ja probleeme ei tekita. Viimaste aastate majanduslik tegevus, sh põllumajanduse taasiseniivistumine ei ole halvendanud Väike Maarja vallas oleva roheline võrgustiku seisundit. KSH aruande eelmises osas esitatud soovitusel Lõuna Pandivere väärtusliku maastiku laiendamiseks ei lähe vastuollu roheline võrgustiku ala eesmärkidega. Informatsioon roheline võrgustiku alade paiknemise kohta on toodud üldplaneeringu joonistel.</p> <p>Allikas: https://v.maarja.ee/documents/19398149/19801103/KSH+aruanne.pdf/c8156b6658854cc4b9fd9f072545003e</p>	Riikliku tähtsusega tuumala T1	Raeküla, Eipri ja Avispea külade aladele jäävad Triigi metskonna ning erametsamaad		Käru ja Imukvere külade aladele jäävad Paasvere ja Triigi metskondade ning erametsamaad	Piirkondliku tähtsusega tuumala T2	Uuemõisa küla Porkuni metskonna ja erametsamaad, Ilmandu hoiuala		Nõmme, Liivaküla, Äntu ja Kärsaküla aladel Porkuni metskonna ja erametsamaad s.h. Äntu maastikukaitseala		Vao ja Ebavere Porkuni metskonna ja erametsamaad, Ebavere maastikukaitseala	Maakondliku tähtsusega tuumala T3	Pikevere ja Varangu külade aladel Porkuni metskonna ja erametsamaad, s.h. Varangu looduskaitseala	
Riikliku tähtsusega tuumala T1	Raeküla, Eipri ja Avispea külade aladele jäävad Triigi metskonna ning erametsamaad												
	Käru ja Imukvere külade aladele jäävad Paasvere ja Triigi metskondade ning erametsamaad												
Piirkondliku tähtsusega tuumala T2	Uuemõisa küla Porkuni metskonna ja erametsamaad, Ilmandu hoiuala												
	Nõmme, Liivaküla, Äntu ja Kärsaküla aladel Porkuni metskonna ja erametsamaad s.h. Äntu maastikukaitseala												
	Vao ja Ebavere Porkuni metskonna ja erametsamaad, Ebavere maastikukaitseala												
Maakondliku tähtsusega tuumala T3	Pikevere ja Varangu külade aladel Porkuni metskonna ja erametsamaad, s.h. Varangu looduskaitseala												
<p>Küsimus 5: 4.11.2024 koosoleku protokollis kinnitate valla seisukohta, et KSH käigus hinnatakse tuulepargi mõju inimese tervisele, mh küsitakse arvamust Terviseametilt. Tuulikute infraheli mõju inimese tervisele ei ole seni tuvastatud, kui olulist mõju. Eestis kehtivad ka piirväärtused infrahelile</p>	<p>Infraheli nagu igasugune muu heli on teatud helirõhu tasemest alates tervisele kahjulik. Vastavalt sellele on tervisekahju vältimiseks kehtestatud mürataseme piirväärtused, mh ka madalsageduslikule helile.</p>												

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>siseruumides ning tehtud infraheli leviku modelleerimised on näidanud, et piirväärtused saavutatakse vähem kui 1 km kaugusel.</p> <p>See on sulaselge valeinfo . Millele tuginedes teie faktid põhinevad?</p> <p>Infraheli kahjulikkusest on hulgaliselt materjale, mida vald ei tohi pimesi ignoreerida. Te ikkagi esindate rahvast, ja ei tohiks pakkuda ekslikku arvamust (sh. 10 aastat vana infot, ning mis ei ütle nii üheselt) ning ilustada tegelikku olukorda . Tõendage oma väidet teadusliku faktikogumiga, millele tuginedes infraheli ei ole kahjulik inimesele?</p> <p>Teie väide NYSERDA 2013 ei anna mingeid sellelaadseid selgitusi, pigem vastupidi, selgelt kirjeldab kuidas inimesed tajuvad tuulikute häiringuid. Palun tooge välja kogu uuring mitte üksik lõik kontekstist.</p>	<p>Madalsageduslikule mürale kehtivad normtasemed on sätestatud sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“. KSH aruande koostamise raames teostatakse mh ka madalsagedusliku müra leviku modelleerimine</p> <p>Seni Eestis läbiviidud madalsagedusliku heli modelleerimised on näidanud, et madalsagedusliku müra piirväärtuste ületamist tuulepargist 1 km kaugusel ei esine.</p> <p>KSH aruande läbiviimisel kirjeldatakse ka infraheliga seotud mõjusid.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ptk 6.2. on „müra mõju“ valdkonnale lisatud „Müra mõju, sh infraheli mõju“</p>
<p>Jagan uuemaid teaduslikke uuringuid:</p> <p>1) Mitmest tuugenist koosnevatest gruppideest soovitatakse MSH/IH müra tõttu hoiduda vähemalt 40 km kaugusele 1(esitlus soome parlamendile parlamendile2). Häiriva müra tüüpiliseks leviulatuseks on väikeste (ca 100 m kõrguste) tuugenite väikegruppide (ca 50 tk) puhul mõõdetud metsasel maismaal 15 20 km, levipiiriks kuni 90 km. Inglased on sellega ilmselt tõesti arvestanud (meretuugenid rannast 120km). Nüüd ei rajata enamikus Euroopa riikides meretuugeneid lähemale kui 50 km rannast. Saaremaa rannikul planeeritakse 500 hiid tuugeniga pargi kauguseks vaid 11 km. Poleks normaalne, kui kahjulik mõju kohaliku rahva tervisele selguks alles peale tööstuspargi rajamist, inimkatsete käigus. Euroopas on üha enam juhuseid, kus inimesed on sunnitud tuugenite IH müra tõttu omad kodud hülutama. Ka metsloomad lahkuvad sellise müra mõjupiirkonnast. Kahjuks üritavad siinsed arendajad keskkonnamõjude hindamisel MSH/IH müra ignoreerida, et tuugeneid inimasustustele lähemale ehitada. Seda võimaldab asjaolu, et Eestis kehtivate müranormatiivide koostamise ajal ei osatud veel arvestada niivõrd võimsate ja arvukate infraheli allikate ilmumisega, nagu on elektrituugenid (algsete müranormatiivide väljatöötaja, Eesti tuntuima akustiku Linda Madaliku selgitus). Eesti seadusandlus reguleerib müra lähtudes A ja G korrigeeritud helirõhu tasemete mõõtmistest, mis mõlemad annavad IH müra puhul tulemuseks tegeliku st väga palju madalama helirõhu (vaata ka joonis 2 artiklist Infrasound Exposure: High Resolution Measurements Near Wind Power Plants).</p>	<p>Vt küsimuse 5. vastust</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Kaitsta end nende kõrvaga kuuldamatute IH müraimpulsside eest müratõkke abil on praktiliselt võimatu. Taolise müratõkke paksus peaks mõjumiseks olema helide lainepikkusega (λ) samas suurusjärgus ($\lambda=v/f$, kus v on helikiirus ca 333m/s ja f on sagedus Hz). Aga näiteks sagedusel $f=1\text{Hz}$ peaks selle jaoks vajaliku seinapaksus olema $(333/1=)333\text{m}$; 3 Hz puhul 111m või näiteks MSH 200 Hz puhul $333/200=1,6\text{m}$. Samal põhjusel ei suuda nt tantsuklubide ega rullnok kade bemarite seinad summutada muusikalisi bassihelisid, kuigi ülejäänud helid väljapoole kuuluvad ei ole. Igasugune heli levib aga eriti hästi ja kaugele vees ning veepinnal peegeldudes. Mida madalam helisagedus, seda kaugemale.</p> <p>Kuldamatu IH kahjuliku mõjuga inimestele ja teistele elusolenditele praegused standardid kahjuks ei arvesta. IH adekvaatseks mõõtmiseks pole üldkehtivat ISO standardit (vt 2. tekstilõik alapealkirjaga "Introduction" ISO veebilehel). Samas defineerib ISO 7 196:1995(E) (ka meil Eestis kasutatava) G korrigeeritud helirõhutaseme mõõtmise sobivaks sagedusvahemikule 0.25 250 Hz. Ülalpool toodud joonis nr 2 näitas, et see definitsioon ei päde. Kuid tänu sellele definitsioonile saavad tuugeniparkide arendajad jätta IH-müraga arvestamata, lisades süüdimatult et "infraheli pole ju kuuldav!". Tõsi jah, ka radioaktiivne kiirgus pole kuuldav, nähtav, maitstav ega kombitav...</p> <p>Allikas: https://rannarahvaselts.ee/uuringud/infraheli . Soovitan selle portaali allikatega tutvuda, nad on teinud väga lihtsalt mille põhjal on uuringu tulemused saanud.</p>	
<p>2) Ühe maailma tunnustatuima erialateadlase Mariana Alves Pereira (Hispaania/USA) videoloeng (inglise k) madalsagedusliku ja infrahelimüra tervisemõjude uuringutest (lisaks võib leida hulga tema kaasautorlusega temaatilisi teadusartikleid siit https://ulusofona.academia.edu/marianaAlvesPereira See video lihtsustab arusaamist: https://www.youtube.com/watch?v=2Q7rgDH8M8s</p>	Vt küsimuse 5. vastust
<p>3) Lugege teaduslikke uuringuid Dr Ursula Maria Bellut-Staeck poolt: Wind energy turbines and sound exposure in the audible and IFLN range: high evidence for severe health disturbances according to current studies https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36070741/</p>	Vt küsimuse 5. vastust
<p>4) Lugege tuuleenergia: uuringud kinnitavad infraheli ohtlikkust. Jacob Fröhlich uurimistöö 21. oktoober 2024 ...Inimene suudab tajuda helilaineid ainult teatud sagedusvahemikus. See on vahemikus 20 kuni 20 000 herti (see on mõõtühik, milles mõõdetakse helilaineid). Inimene ei kuule enam kõrgema sagedusega helilaineid ja me nimetame neid ultraheliks. Inimene ei kuule enam ka madalama sagedusega helilaineid ja me nimetame neid infraheliks.</p>	Vt küsimuse 5. vastust

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Need madala sagedusega vibratsioonid tekivad aeg-ajalt ka looduses looduslikest allikatest. Nad on seal kahjutud. Suured tuulikud tekitavad aga väga sügavat infraheli, mis samuti pulseerib ja kestab. Kui inimesed puutuvad selle nähtusega krooniliselt kokku – näiteks tuuleturbiinide läheduses – ei ole see enam kahjutu...</p> <p>...Tuuleturbiinid tekitavad infraheli, kui rootori laba pöörleb tornist mööda. See muudab koheselt õhurõhku ja paneb rootori laba vibreerima. See vibratsioon kandub õhus edasi õhurõhu kõikumisenähtuse ja levib edasi. Inimorganismis võib see põhjustada väga erinevaid sümptomeid: survetunne kuulmekile ja rindkeres, iiveldus, peavalud, kurnatus, unetus. Saksa meditsiiniajakiri loetleb jätkuvalt hingeldust, depressiooni, rütmihäireid, tinnitust, pearinglust, kõrvavalu ning nägemis- ja kuulmiskahjustusi...</p> <p>[link leitav kirjast]</p>	
<p>5) Vaadake: Saksa telekanali ZDF dokumentaalsaadete sarja planet.e osa, mis räägib infrahelist: "Infrasound - nois we can't hear" (2018) https://www.youtube.com/watch?v=ywWNx3OJyuo&t=106s</p>	Vt küsimuse 5. vastust
<p>6) Lugege seda 9.11.2024 avaldatud artiklit Norras. Vallavanem käis ju ka valla esindajana Norras uudistamas kuidas nemad seal tuuleparkidega toimetavad , ehk talle isegi räägiti kuidas inimesi heli ja mõju on , kuid siin selge olukorra kirjeldus: Allikas: https://www.nrk.no/rogaland/motvind-tysvaer-krever-at-alle-vindturbinene-i-tysvaer-vindpark-ma-stanses-pa-kvelds-og-nattetid-1.17111184?fbclid=IwY2xjawGulBVleHRuA2FibQlxMAABHSQyM6JgDXUdsi5uKvuW4ILJaEhYk4e_mSrxRb6NvZLgwR4HRWNGhpKOgQ_aem_xR3DinbSJ3ntdlihFnr-poA Pealkiri: Krever stans i vindturbiner på grunn av helsefarlig støy Fire av ti naboer klager over helsefarlig støy. Nå krever Motvind Tysvær at alle turbinene i Tysvær vindpark stanses på kvelden og om natten. Tõlge: Requires shutdown of wind turbines due to health-hazardous noise Four out of ten neighbors complain about noise that is harmful to health. Now Motvind Tysvær demands that all the turbines in the Tysvær wind farm be stopped in the evening and at night. Lisasin kirjaga inglise keelse tõlkeversiooni PDFis. Kokkuvõte: 40%-l Tysvaeri tuulepargi piirkonna elanikel on müra tõttu terviseprobleeme. Vald kaalub tuulikute ööseks seiskamist.</p>	Vt küsimuse 5. vastust

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>NRK (Norra Rahvusringhääling): 200 piirkonna elanikku osales selle aasta alguses terviseuuringus, millest selgus, et ligi pooled kogevad tuulikuid mürahäiringuna, neljal kümnest on müra tõttu unehäired, 35%. on lihasvalud ja veerand elanikest tahaks võimalusel ära kolida. Elanikke esindav jurist Caroline Bjånes leiab, et tervisehädad on nii tõsised, et nende tõttu tuleb tuulikud öösiti seisma panna.</p> <p>24-aastane Malin Dahle elab koos vanematega ühe kilomeetri kaugusel lähimast tuulepargist. Tuulikute müra kostab nagu pidevalt maja kohal lendav lennuk. Öösel häirib müra und. Elektriijaamade öine seiskamine oleks suureks abiks neile, kes öise magamisega hädas.</p> <p>NVE (Norra vee- ja energiaagentuur) andmetel laekub kaebusi vaid üksikutele tuuleenergiapiirkondadele, kuid Tysvaeri kohta on kaebusi olnud palju ja elanike vastuseis on tugev. Üks põhjus on see, et tuulikud on sealsele elanikkonnale tavapärasest lähemal. NVE või ka vald saab anda korralduse elektriijaamad ööseks seisma panna. Vald saab tugineda kas tervisekaitseadusele või saasteseadusele (keskkonnakaitseadus). See on üks meetmetest, mida me kaalume, ütleb Tysvaeri vallajuht Asbjorn Moe.</p> <p>Tema sõnul suhtub vald mürast tingitud terviseriskidesse tõsiselt. "Me vastutame elanike heaolu eest ja ööuni on selle oluline osa." Peame hindama kahju tõsidust ja seda, millist regulatsiooni on vaja selle leevendamiseks. Kuid eelkõige tahame, et tuuleenergia ettevõtte lahendaks müraprobleemid.</p> <p>Vald on kohustanud tuuleelektrifirmat teostama müramõõtmisi. Müraaruanne valmis suvel. Vald ootab NVE-lt tulemuste põhjal kiireid meetmeid. Tuuleenergia alal on 11 tuulikut. 2022. aastal sulges NVE neist viis müra tõttu, kuid korraldus tühistati hiljem samal aastal. Elanike kogemuse järgi ei ole mürahäiring vähenenud. NVE direktor Anne Johanne Kråkenes ütleb, et amet ootab enne asja lahendamist Tysvaeri tuuleelektriettevõtte vastust.</p> <p>Tuuleenergia ettevõtte tegevjuht Leon Notkevitš ütleb, et ennekõike soovib ettevõtte veenduda, et see toimib vastavuses tegutsemisloa tingimustele ning uurib koos Siemensiga, kas mürataset on võimalik mõne täiendava meetmega vähendada. Notkevitši sõnul pole tuulikute ööseks seiskamiseks alust ning see tooks kaasa suuri rahalisi kaotusi.</p> <p>Lõuna-Norras Tysvaeri tuulepargi piirkonnas on 11 Siemens Gamesa 4,3 MW tuulegeneraatorit.</p>	
<p>7) Allikas: uuriv ajakirjandus, Kert Lapimaa: 13.novembril sai maha peetud maraton vestlus väga aruka südamliku ja abivalmis spetsialistiga infraheli teemal. Kahjuks tema kodu ei asu Eestis. Selles postituses püüan selgitada millised on need arstlikud testid, mis on vajalikud infraheli kahjustuste kindlaks tegemisel. Sissejuhatuseks lühidalt infrahelist ja vibroakustilisest tõvest (VAD). See materjal on tõlgitud inglise keelest ning olen seda veidi kokku võtnud (Clinical Protocol for Evaluating Pathology Induced by Low</p>	<p>Madalsageduslikule mürale kehtivad normtasemed on sätestatud sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Frequency Noise Exposure) Tõlgitud materjal on oluline sisend meditsiinitaustaga inimestele, et saada mingigi alus mõistmaks neid kaebusi, mis pärinevad inimestelt, kes elavad tuulikute häiringute mõjualas. Ning see mõjuala on paraku oluliselt suurem, kui riiklikult kokku lepitud 1km lähimast tuulikust.</p> <p>Infrahelist Infraheli on haiguse füüsiline tekitaja ning on rahvusvaheliselt klassifitseeritud kui mitte-ioniseeriv kiirgus. Toksikoloogiline mõju ning haiguse kujunemine ja ilmumine mida põhjustab infraheliga kokkupuude on osaliselt sarnane kiirguse põhjustatuga. Nii nagu radiatsiooniga kokkupuutel a) infraheli põhjustatud haiguse teke sõltub suuresti kokkupuute kestusest ja mustritest; b) füüsikalise teguri erinevad lainepikkused mõjutavad erinevaid kudesid ja organeid; c) Inimene ei pruugi haigust põhjustavat tegurit tajuda, et kehas võiks tekkida patoloogiline mõju ja d) varasem kokkupuute ajalugu on võtmetähtsusega (näiteks töö mürarohkes keskkonnas). Need faktid peavad tingimata mõjutama uuringute ülesehitust, mille eesmärk on hinnata madalsagedusliku müra (ILFN) elukohapõhise kokkupuute tervisemõjusid; kuid praegu seda ei tehta. On tunnistatud, et reaalseid kliinilisi uuringuid ILFN-iga kokkupuutunud populatsioonide seas läbi viia on kulukas. Siit loogiline küsimus, et kui kulukaks muutub nende uuringute mitte läbviimine?</p> <p>Vibroakustiline töö VAD VAD on kogu keha patoloogia, millele on iseloomulik ekstratsellulaarsete maatriksite (kollageeni ja elastiini) proliferatsioon ilma põletikulise protsessita. VAD on tagajärg kudede ja rakuliste komponentide hävimisele ja ümberkorraldamisele, et säilitada funktsionaalne struktuurne terviklikkus haiguse mehhaanilise teguri juuresolekul. VAD'i algus on salakaval ja sageli valediagnoositud. Üksikute ILFN-i kokkupuute mustrid määravad kahjustuste aja jooksul toimuva arengu ja lõpliku tõsiduse, st kokkupuuteajad võrreldes taastumisperioodidega on määrava tähtsusega. VAD'i algus, nendel isikutel kellel on kokkupuude ILFN'ga kodustes tingimustes, on oluliselt kiirem, kui isikutel kellel on kokkupuude ILFN'ga ametialaselt. Tööl ollakse tavaliselt 8h, töölt eemal ülejäänud aja, kus keha saab puhata (eeldusel, et puhkeajal ei oleda infraheli väljas).</p> <p>Kliiniline protokoll infraheliga kokkupuutel Põhitõed ILFN-i (madalsageduslike ja infrahelide) kokkupuute kuulmismõjud erinevad klassikalisest akustilise trauma põhjustatud kuulmislanguse pildist. VAD-i patsientidel esineb sageli liiga teravat kuulmist ja nad langetavad heliseadmete helitugevust (erinevalt helitugevuse suurendamisest parema kuulmise saavutamiseks). Kas tegemist on tööalase või keskkondliku ILFN-i kokkupuutega, varajased sümptomid hõlmavad sageli meeleoluhäireid ja unehäireid. Kui kokkupuuteaeg üldiselt suureneb, seisavad arstid sageli silmitsi paljude kaebustega, mis viitavad erinevatele organitele ja</p>	<p>Mürale kehtivad siht- ja piirväärtused lähtuvalt keskkonnaministri 16.12.2016 määrusest nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise meetodid“. Kuna tuulikud töötavad ööpäevaringselt ning tuulikute müra võib pidada iseloomult häirivamaks kui mõnda muud tööstusmüra liiki, siis võetakse tuuleparkide planeeringutes eesmärgiks öise sihtväärtuse (40 dB elamualadel) tagamine, mitte öise piirväärtuse (45 dB) tagamine.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>süsteemidele. Kui VAD-iga ei olda tuttav, määratakse ulatuslikud täiendavad diagnostilised testid kliinilise kahtluse kinnitamiseks või välistamiseks. Enamik neist meditsiinilistest uuringutest annab ILFN-iga kokkupuutunud patsientidel negatiivseid või piiripealseid tulemusi, mis tähendab, et need on diagnoosimiseks kasutatud. Tavaliselt suunab arst selles etapis patsiendi psühhiaatrilisele ravile, kahtlustades tõenäoliselt simulatsiooni või hüpoondriat. Ehk, et probleem on patsiendi peas. Kui arst aga kahtlustab, et ILFN võib patsiendi seisundis rolli mängida, soovitatakse selle hüpoteesi kinnitamiseks või välistamiseks järgmisi täiendavaid diagnostilisi teste.</p> <p>Ehhokardiogramm Parietaalse perikardi paksenemist täheldati esmakordselt lahangul [7], seejärel uuriti ehhokardiograafia abil [8-10] ja lõpuks kinnitati kirurgilise patoloogia kaudu [11,12]. Perikardi paksenemine ilma diastoolse düsfunktsioonita, ja põletikulise protsessi puudumisel on see ILFN-iga kokkupuute tunnuslik reaktsioon inimestel. Kuid ainult ehhokardiogramm ei ole piisav täieliku VAD-idiagnoosi määramiseks. Esiteks, kuna see orgaaniline ilming on ILFN-i kokkupuute märk, mitte nosoloogiline üksus iseenesest. Teiseks, puudub standardiseeritud metodoloogia perikardia paksuse kvantitatiivseks hindamiseks. Seetõttu toob see diagnostiline test kaasa soovimatu subjektiivsuse elemendi, muutes selle ekslike tõlgenduste ja/või tahtlike manipuleerimiste suhtes haavatavaks. Seetõttu on ehhokardiograafia valikuline diagnostiline meetod kokkupuute kinnitamiseks.</p> <p>Peaaju MRT See uuring hõlmab aju kudede struktuursete muutuste hindamist. Kuigi see ei ole VAD-le spetsiifiline, sisaldavad ILFN-iga kokkupuutunud patsientide aju kudede muutused järgmist: a) hüperintensiivsed fookused T2 subkortikaalses ja periventrikulaarses valgeaines aine, basaalganglionid ja ajutüvi, ning b) ajurakkude atroofia ja perivaskulaarsete Virchow-Robini ruumide laienemine. Kõige sagedamini esinevad need muutused sublentikulaarsetes ja periatrilaalsetes piirkondades ning semiovaalses keskuses [17]. Kuigi neid olukordi võib eeldada vanemates populatsioonides, ei ole need soovitatavad töörealistes populatsioonides vanuses 35-55 aastat. VAD patsientidel on sageli madal taluvus selle uuringu suhtes ja nad jäävad sageli ülejäänud päevaks voodisse.</p> <p>P300 sündmusega seotud esilekutsutud potentsiaalid See mitteinvasiivne ja objektiivne neuroloogiline test hindab närvi juhtivusaja protsesse, mis toimuvad ajukoos. Event Related Potentials (ERP) P3 ja N2 komponendid on seotud otsuste töötlemise ja stiimulite klassifitseerimisega ning nende komponentide suurenenud latentsusajad on seotud kognitiivse halvenemisega [18]. VAD-patsiendid, kellel esinevad ülaltoodud kirjeldatud aju MRT-leesiad, näitavad samuti olulisi latentsusaegu endogeenses N2 komponendis</p>	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>ning oluliselt vähenenud P3 komponendi amplituude [17] .Ajukahjustuste esinemine, mis on kinnitatud aju MRT abil, on seotud P300 ERP väärtustes esinevate muutustega.</p> <p>Ajutüve kuulmisjärgsed esilekutsutud potentsiaalid.</p> <p>See on järjekordne mitteinvasiivne ja objektiivne neuroloogiline test. Selle abil hinnatakse ajutüves toimuvaid närviimpulsside juhtivuse aegu. Need võivad muutuda demüeliniseerumise kollete või ekspansioonide kahjustuste tõttu. ILFN-iga kokkupuutunud isikutel esinevad ajutüve kuulmisjärgsetes esilekutsutud potentsiaalides (BAEP) suurenenud latentsused III, IV ja V laine intervallides [19]. Suurenenud BAEP-i V laine intervalli latentsused korreleerusid ajutüves T2 hüperintensiivsete koldetega, mida täheldati MRI abil. VAD-patsientidel tekivad sageli tasakaaluhäired, mis olid seotud BAEP-i V laine intervalli latentsuse asümmeetriliste väärtustega mõlemas kõrvas [20]. BAEP-i tulemused viitavad sellele, et ajutüve tasemel toimub mingi kesknärvisüsteemi häire. Seda kinnitavad tulemused, mis saadi ILFN-iga kokkupuutunud isikutel järgmise diagnostilise testi abil selles arutelus.</p> <p>PCO₂ hingamiskeskuse aktiivsuse hindamine.</p> <p>Seda hindamist viiakse läbi kopsufunktsiooni testide raames. Hingamise kontrolli närvikeskused asuvad ajutüves. See kontrollsüsteem reguleerib hingamissagedust ja hingamisrõhku (kas sisse- või väljahingamisel) vastavalt CO₂ kontsentratsioonile: kui CO₂ kontsentratsioon suureneb, suureneb ka närvisüsteemi kontrollitud hingamissagedus ja hingamisrõhk. VAD-i patsientidel on see CO₂ suurenemisega kaasnev hingamissageduse ja -rõhu tõus ainult nõrgalt täheldatav. Selle osaliselt autonoomse refleksi häire tähendus ILFN-iga kokkupuutunud isikute seas ei ole veel selgelt mõistetav.</p> <p>Sellegipoolest kinnitab see täiendavalt ajutüve kahjustuste olemasolu ILFN-iga kokkupuutunud inimestel.</p> <p>Bronhoskoopia</p> <p>See on väga invasiivne uuring ja seda soovitatakse ainult kohtuekspertiisi eesmärkidel õiguslike menetluste raames. VAD-i patsientidel täheldatakse veresooneataolisi kahjustusi nii hingetoru kui ka bronhide puudes, mis on ühtlaselt jaotunud kahepoolsetes spuride läheduses [23]. Nendest kahjustustest võeti biopsiaid, mida uuriti valgus- ja elektronmikroskoopia abil. Uuringud näitasid samu omadusi, mida on varem täheldatud ILFN-i kokkupuutunud inimeste ja loomade koeproovides: kollageeni ja elastiini organiseeritud paljunemist ilma põletikulise protsessi esinemiseta [1,2].</p> <p>Hääle akustiline analüüs</p> <p>VAD-i uurijate jaoks uuemas uurimisvaldkonnas hinnatakse selle mitteinvasiivse testiga hääle tekitamise muutusi, mis tulenevad kõri anatoomilise struktuurisüsteemi füsioloogilistest</p>	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>muutustest. Hingamisteede struktuuride morfoloogilised muutused, nagu need, mida on täheldatud ILFN-iga kokkupuutunud inimeste ja loomade mudelites, võivad muuta mitmeid hääle akustikaga seotud parameetreid. Bronhoskoopia kujutised häälekurdudest näitasid samu, eelpool mainitud veresoonte-laadseid kahjustusi, mida täheldati hingetoru ja bronhide puudes [23]. See mitteinvasiivne hääle akustiline hindamine, mis näib kajastavat annus-reaktsioonimustrit VAD-patsientide puhul, on valmis kujunema hindamatuks täiendavaks diagnostikavahendiks ILFN-i põhjustatud patoloogiate puhul.</p> <p>Hemostaasi ja hüübimisparameetrid</p> <p>Äärmusliku stressiga keskkondades on dokumenteeritud suurenenud hüperkoaguleeritavuse seisundeid [26,27]. ILFN-iga kokkupuutunud isikutel on kõige raskematel juhtudel täheldatud spontaanset trombotsüütide agregatsiooni, samal ajal kui trombotsüütide agregatsiooni väärtused on ebanormaalselt kõrged kõigil VAD-i patsientidel. ILFN-iga kokkupuutunud inimestel on plasminogeeni aktivaatori inhibiitor-1 (PAI-1) märkimisväärselt suurenenud isegi mitu päeva pärast ILFN-iga kokkupuudet [27]. Suurenenud PAI-1 on näitaja fibrinolüüsi pärssimisest ja hüübimise aktiveerumisest, mis viib hüperkoaguleeritavuse seisunditeni.</p> <p>Immunoloogilised parameetrid</p> <p>Autoimmuunhaigused, eriti kollageenhaigused, on levinud rohkem ILFN-iga kokkupuutunud isikute seas [1,9]. Lupusele kaldumatel loomamudelitel, keda eksponeeriti ILFN-ile, täheldati varasemat haiguse algust ja suuremat suremust kui mürale mitteeksponeeritud kontrollrühmas [28]. VAD-i patsientidel oli ringlevate CD8+ ja CD4+ T-lümfotsüütide arv märkimisväärselt suurem võrreldes müraga mitte kokku puutunud kontrollrühmaga [30]. VAD-i patsientide perikardi fragmente, mida uuriti elektronmikroskoopia abil, ilmnis märkimisväärne kogus rakulist jääki mitteprogrammeeritud (mitteapoptootilise) rakusurma tõttu [1,11,12]. Seetõttu ei ole üllatav, et VAD-i patsientidel kujunevad sageli välja autoimmuunhaigused, nagu luupus, vitiliigo ja teised [1]. Seetõttu peaksid täiendavad uuringud hõlmama antinukleaarsete ja antimitochondriaalsete antikehade teste, C-reaktiivse valgu taseme määramist ning süsteemse luupuse uuringuid.</p> <p>Infraheliga kokkupuute ajalugu</p> <p>Patsiendi sümptomite seotuse tõenäosuse hindamiseks liigse ILFN-iga tuleb koguda põhjalik müra kokkupuute ajalugu. See ei aita mitte ainult diagnoosimisel, vaid annab ka väärtuslikku prognoosilist teavet. Haiguste kujunemist inimese ajaloos tuleks vaadelda müra kronoloogilise kokkupuute valguses. Iga tüüpi individuaalne müra kaallikas annab samuti olulist teavet, et määrata kindlaks VAD-i riskitegurite ulatus, millega inimene on kokku puutunud. Aeg, mis on veedetud ILFN-rikastest keskkondadest eemal (s.t. taastumisperiodid), tuleb dokumenteerida, kuna see on VAD-i arengukäigu iseloomustamiseks ülioluline. [viidete loetelu leitav kirjast]</p>	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Infraheli ja madalsagedusliku heli juures tuleb järgida ka Euroopa Liidu terminit "Ettevaatusprintsip3". Ettevaatusprintsip on riskijuhtimise lähenemisviis, mille kohaselt ei kasutata sellist poliitikat või meedet, mis võib üldsusele kahju tekitada või keskkonda kahjustada ning mille suhtes teadlased ei ole konsensussele jõudnud. Samas võib poliitika või meetme uuesti läbi vaadata, kui saadakse rohkem teaduslikku teavet. See printsip on üksikasjalikult sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 191. Ettevaatusprintsip sätestati esimest korda 2000. aasta veebruaris vastu võetud Euroopa Komisjoni teatises, milles komisjon määratles selle printsipi mõiste ning kirjeldas selle võimalikke rakendamisviise. Ettevaatusprintsipi võib rakendada ainult potentsiaalse ohu korral; sellega ei tohi õigustada suvalisi otsuseid.</p> <p>Loodan, et vald hakkab näitama valla rahvale sel teemal suuremat empaatiavõimet ja võtab nii infra- kui ka madalsageduslikuheli ja häiringute mõju valla rahvale tõsisemalt ning loob rahvaga dialoogi kuidas oleks võimalik tuulikuid ohutult, sobilikult ning mõtekalt valda püstitada.</p>	
<p>Küsimus 6: 4.11.2024 koosoleku protokollis olete vastanud selle küsimusele järgnevalt: Millised on võimalused elamute ehitamiseks tuulepargi lähipiirkonda? Müramodelleerimise tulemuste alusel määratakse ala, kus müra sihtväärtust ületatakse ja seal ei saa tulevikus elamuid ehitada.</p> <p>Vastulause: Te ei tohi seada piiranguid inimeste omandile ja varale, vaid see saab ainult juhtuda inimestega kirjalikul kokkuleppel. Omandi vara on omaniku omandus, mida ei tohi omavoliliselt takistada ja kasutamist piirata. Inimesed soetasid omandi teadmata teie kavatsusest piiranguid seada kasutamise aja jooksul. Vald ei tohi ettevõtjate huvides piirata teiste isikute oma vara kasutamist, see on põhiseaduse ja erinevate omandiseaduse punktide vastane. Soovitan konsulteerida juristide ja kohtute praktikuga. Müra piir- ja/või sihtnormid peavad olema tagatud omandi elumaa ulatuses, ja ei saa seada kitsendusi eriti veel kui vald seda kavatses teha eraettevõtjate nimel, muudab elamumaa keskkonda teadlikult kehvemaks ning seab edaspidiseid piiranguid tagajärjena.</p> <p>Palun selgitage kuidas vald juriidiliselt korrektselt kavatses omavoliliselt piirata inimeste vara kasutamist, sealhulgas et hakkate piirama omandi juures kasutamist ja ise muutes keskkonna mittersobilikuks? Milline seadus annab teile selle volituse?</p>	<p>Tuulepargi planeeringulahendus peab olema selline, et sellega ei kaasne olulisi ebasoodsaid mõjusid ümbruskonna elanikele, mis tähendab, et tagatud peavad olema inimese tervise kaitseks kehtestatud piirväärtused (müra puhul sihtväärtus). Nimetatud väärtuste ületamine ega ka muu olulise ebasoodsa mõju tekitamine ei ole lubatud juba kehtestatud määruste alusel ning seetõttu ei kitsendata ka kellelgi oma vara kasutamist.</p> <p>Väike-Maarja valla üldplaneeringu seletuskirjas lk 65 on kirjas "Tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobivatel aladel on elamute ehitamine lubatud vaid elamumaa sihtotstarbega katastriüksustel. Arvestamise vajadus hakkab kehtima alates hetkest, kui vallavalitsus on projekteerimistingimused elamu rajamiseks väljastanud".</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Küsimus 7: Oma 4.11.2024 koosoleku protokollis vastasite küsimusele:</p>	<p>Tavapraktikas ei ole müra mõõtmise seiremeetmena ette nähtud, kui müra modelleerimise tulemusel ei ole mõne elamu juures müratase väga öise sihtväärtuse (40 dB) lähedane. Siiski saab KSH aruandes ja</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Kas peale rajamist tehakse mürale mõõtmisi? Üldjuhul seiremeetmena müramõõtmisi ei seata, kuid kahtluse korral saab maaomanik tellida müramõõtmise Terviseametilt. Tuulikute müra ei tohi ületada sihtväärtust ning sihtväärtuse ületamisel tuleb rakendada täiendavaid meetmeid müra vähendamiseks.</p> <p>Vastulause: Nagu ka Eipri-Avispea ala juures oleme juba nõudnud, on see detailplaneeringu ja keskkonna uuringute ajal kohustus teostada füüsiline müra mõõtmine. Väike-Maarja Üldplaneeringu faasis lubasite mulle, et kõik vajalikud uuringud tehakse, sealhulgas müra uuringud. On asjakohatu ja ebaselge, miks vald lükkab uurimiskohustuse inimeste kanda kui just hindamis- ja uurimisfaasis peab see olema valla selge huvi veenduda, et tuulikud ja tuulepark vastab müranormide ja nõuetele? Millisele seaduse või määrusele tuginedes vald väldib oma valla kodanike huvide kaitset, ehk siis miks nüüd väidate et väldite uuringute tegemist terviklikult ning praktiliselt veendumaks et vastavus normidele on tõendatud faktiliselt ja reaalse olukorra mõõtmisel?</p>	<p>detailplaneeringus sellise seiremeetme kohustuse seada, et teostada mürataseme kontrollmõõtmised tuulepargi valmimise järgselt (nt elamute juures, kus müra modelleerimise alusel on müratase sihtväärtusele lähedane (>39 dB)</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Küsimus 8: 4.11.2024 koosoleku protokollis vastasite küsimusele: Kinnistu sihtotstarve muutub tuulikualusel osal tootmiskaaks, kus tõenäoliselt maamaks võrreldes maatulundusmaaga tõuseb. Maaomanikel on võimalus arendajaga maamaksu tasumise osas kokkuleppeid teha. Teistel kinnistute osadel jätkub eelnev sihtotstarve ja maksustamise määr ei muutu. Siinkohal tuleks maaomanikele viia läbi info ja hariduspäev, et selgitada maade otstarbega seotud muutusi, veendumaks et inimesi on selgelt teavitatud ja informeeritud asjaoludest ning milliseid mõjusid ja kohustusi see kogu krundile seab.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Antud teema pole otseselt detailplaneeringu menetluse küsimus, kuid järgmistel planeeringulahendust tutvustavatel avalikel aruteludel saab ka seda asjaolu tutvustada.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Küsimus 9: Vastavalt ÜP KSH aruandele, tuleb tuulealade edasisel planeerimisel ja mõjude hindamisel arvestada järgneva (sh keskkonnatasude seaduses tooduga): 1) linnustiku uuringu läbiviimise käigus selgitada välja mõju nii elupaikadele kui ka rännuteedele (toitumisränded, kevad ja sügisränded), määrata kaitsealuste linnuliikide olulised toitumisalad, puhkealad ning liikumisteed elupaikade ja puhkealade vahel ning hinnata kaasnevaid mõjusid. Arvesse tuleb võtta ka erinevatelt arendusaladelt lähtuvate mõjude kumuleeruvust. Tuulikutega ei tohi tekitada liigile olulist hukkumisrisi ega ohustada linnustikule olulisi paiku ning nende omavahelist sidusust;</p>	<p>Täpsustame, et hetkel on tegemist detailplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH programmiga, mille alusel koostatakse KSH aruanne.</p> <p>Sellist ühest numbrit hukkumisrisi osas linnustikule ei ole võimalik välja tuua, see väärtus on liikide kaupa erinev ning see sõltub mh hulgas vastava liigi arvukusest nii Eestis laiemalt, kui ka planeeringuala piirkonnas. Olulisuse hindamisega tegeletakse KSH aruande koostamise käigus. Vajadusel arvestatakse tuulikute paigutamisel sellega, et peamistel lindude liikumisteedele tuulikuid mitte paigutada.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

<i>Esitatud arvamus</i>	<i>Seisukoht</i>
Palun vastata ja täpsemalt määratleda ala number 6 silmas pidades ja üldiselt, mida mõeldakse liikide olulise hukkumisriski all, kust maalt jookseb piir, et on mitteoluline hukkumiskiir, protsent või ühiku näitel?	KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta
Küsimus 10: Teatavasti Kliimaministeerium jagab valdadele 200000€ et vald saaks värvata Taastuenergia spetsialisti. Kas Väike Maarja vald on seda võimalust kasutanud ja kui ei ole, mis põhjusel?	Vallavalitsusel on plaanis viidatud toetusmeedet kasutada. KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta
Küsimus 11: Kas tuuleenergia ala number 6 alal hakkavad ka kehtima tööstusmüra normid, olgugi, et hetkel on tegemist hajaasustuse piirkonna ning suhteliselt puutumatu looduse alaga, kus on ka looduslik helifoon igapäevases elus?	Jah, arvestatakse, et tagatud peab olema tööstusmüra II mürakategooria (kuhu kuuluvad ka elamualad) öine sihtväärtus lähtuvalt keskkonnaministri 16.12.2016 määrusest nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise meetodid“, milleks on 40 dB. Looduskeskkonna või maapiirkonna poolt emitteeritav keskmine taustmüra jääb u 40 dB juurde (Perillo <i>et al</i> , 2017). Perillo, A., Mazzoni, L.G., Passos, L.F., Goulart, V.D.L.R., Duca, C., Young, R.J., 2017. Anthropogenic noise reduces bird species richness and diversity in urban parks. <i>Ibis</i> 159, 638–646 KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta
Küsimus 12: Eeldades et te vastate küsimusele 11, jaatavalt, et ala muutub tööstusrajooniks ja tööstusrajoonile omastele müra ja keskkonna normidele vastavaks, siis millega te selgitate seaduslikkust sealsete elanike jaoks loodus ja elukeskkonna muutumisel, selle nii looduslikkuse kui ka visuaalses mõttes teadlikult halvemaks muutumisel	Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 kohane tööstusmüra piirväärtus või sihtväärtus II mürakategooria aladele ei tähenda seda, et seal on lubatud kõrgem mürataseme, vaid piir- ja sihtväärtused ütlevad, milline võib olla tööstuslike objektide poolt tekitav mürataseme II mürakategooria aladele (haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeesutuste ning elamumaa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad) KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta
Küsimus 13: Kogu selle tuulikute ja tuule parkide arutelude juures on antud vastuseid justkui riik on otsustanud et tuulikud peavad meie valda tulema ja nende asukohtadele tuleb luua tingimused või neid muuta, ohverdades keskkonna ja inimeste heaolu Selleks ju isegi Kiltsi muudeti külaks (aleviku puhul oleks suuremad kauguse piirangud tuulikutele ??)), Eipri Männisalu piirkonnas	Energiamajanduse korralduse seaduses §32 ¹ on sätestatud, et <i>aastaks 2030 moodsustab taastuenergia vähemalt 65 protsenti riigisisest energia summaarsest lõpptarbimisest. Elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest moodsustab taastuenergia vähemalt 100 protsenti ja soojuse summaarsest lõpptarbimisest vähemalt 63</i>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>kehtestati sobilikuks tööstus piirkonnale omased müra normid . Ning kogu selle stressirikka aja jooksul justkui on tekitatud valla poolelt müüt, et riik on otsustanud ning vald peab selle ellu viima , kompromissides ja ka vastu töötades vähemalt osadele rahva taatele (teatavasti ÜP arutelu ajal sai korduvalt öeldud, et 80% Eipri küla majadest oli tuulikute vastu) vastu). Vallas kohtumisel käies, vallavanem isiklikult ütles, et kui rahvas on vastu, neid tuulikuid ei tule sinna kuhu ei soovita Soovin siinkohal juhtida tähelepanu EV põhiseaduse paragrahv 14 le , mis ütleb: § 14. Õiguste ja vabaduste tagamine on seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu ning kohalike omavalitsuste kohustus.</p> <p>Juhin tähelepanu ka Õiguskantsleri 2016/2017 aastaülevaatele aastaülevaatele4, kus ta kirjutab , ja joonin alla omavalituse mandaadi ja vastutuse:</p> <p>Põhiseaduse 14. peatükk tagab kohaliku omavalitsuse autonoomia ehk õiguse otsustada ja korraldada kõiki kohaliku elu küsimusi iseseisvalt . Mõistagi peavad ka vallad ja linnad oma tegevuses jääma Põhiseaduse ja seaduste raamesse.</p> <p>Kohustus austada inimeste põhiõigusi ja vabadusi, säästa maksumaksja raha ja ajada asju ausalt laieneb ka kohalikule omavalitsusele .</p> <p>Kohalik omavalitsus pole Vabariigi Valitsuse või ministeeriumide kohalik käepikendus. Kohaliku omavalitsuse mõtte on olemuselt kohaliku elu küsimuste lahendamise kohaliku kogukonna otsusel ja just sellele linnale või vallale sobival moel. Mida ja kuhu ehitada, kuidas korraldada teede ja tänavate puhastus ning valgustus, prügivedu ja heakord, mida teha selleks, et vallas või linnas oleks hea elada neid asju oskab kõige paremini korraldada kohalik elanikkond ise. Riik peab siin olema toetaja: asjad tuleb korraldada nii, et kohalikul omavalitsusel oleks raha kohaliku elu edendamiseks. Kohalikule omavalitsusele võib panna ka riigi ülesandeid, ent sel juhul tuleb anda riigieelarvest piisavalt raha.</p> <p>Kohalik ja riigi rahakott on eraldi.</p>	<p><i>protsenti. Maantee- ja raudteetranspordis kasutatud taastuenergia moodustab vähemalt 14 protsenti kogu transpordisektoris tarbitud energiast.</i></p> <p>Valla üldplaneeringu koostamisel selgitati välja maa-alad, millel on eeldus tuulepargi rajamiseks maa-alale. Koostatavate detailplaneeringute käigus selgitatakse välja kuhu ja mis tingimustel saab tuulikud ehitada. Planeerimismenetlus on selline, kus iga isik saab esitada arvamusi ning omavalitsus kaalutleb nii kooskõlastusi andnud isikutelt saadud tagasisidest lähtuvalt kui ka arvamusi esitanud isikute tagasisidest lähtuvalt planeeringulahenduse vastu võtmise ja kehtestamise võimalikkust. Planeeringu koostamine toimub kooskõlas planeerimiseseadusega, mis on omakorda kooskõlas põhiseadusega.</p>
<p>Sellega seoses kolm küsimust</p> <p>1) Miks vallavalitsus õigustab , et tulevased ohvrid, häiringud , piirangud omandile ning elu heaolule on õigustatud</p>	<p>Planeeringu koostamisel viiakse läbi asjakohaste mõjude hindamine, mille eesmärk on tagada, et häiringud ei ületaks kokku lepitud või hea tava kohaseid piirväärtusi; vallavalitsus ei ole kirjeldatud aspekte õigustanud</p>
<p>2) Miks vallavalitsus ei kommunikeeri avalikult tuulikute ja tuuleparkide arutelu? Kõike seda arutelu tuleb otsida, et leida millal ja kus on võimalus kaasa rääkida , inimesed ei saa teavitusi millal ja kus miski arutelu toimub . Miks inimesi personaalselt ei teavitata, miks ei tehta Väike Maarja vallavalitsuse poolt üldist infokoosolekuid tutvustamiseks neid suuri projekte mis meid kõiki mõjutavad , miks ei informeerita valla infolehes neist aruteludest ja millal miski arutelu toimub</p>	<p>Peamiselt novembri kuus toimus planeeringu LS ja KSH programmi kohta ettepanekute küsimine. Edasises töös jätkub planeeringu koostamine, sh ka asjakohaste mõjude hindamine. Kui valmib planeeringu eelnõu, siis tehakse ka sellele avalik väljapanek, millele järgneb avalik arutelu.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
	<p>Planeeringu LS ja KSH programmi kohta ettepanekute küsimine kohta on nõuded planeerimisseaduse § 81 – need nõuded on planeeringu koostamisel täidetud. Vald korraldas 04.11 omal algatusel täiendava (seaduses mitte nõutud) tutvustava koosoleku.</p> <p>Nii koosoleku toimumisest kui ka võimalusest detailplaneeringu LS ja KSH programmi eelnõu kohta arvamust avaldada teavitati kirjalikult võimalikke mõjutatavaid isikuid 3 km raadiuses tuuleala 6 DP alast. 04.11. toimunud koosolekul osalemine ei olnud piiratud. Ühel juhul kuuldavasti jõudis kiri hilinemisega inimesteni, kuna korteriühistu ei täitnud oma kohustust teavet edastada. Täpsemalt on võimalik vastata, teada saades isikute nimesid. Palume edastada otse vallavalitsuse maakorraldusspetsialistile kanal, mille kaudu edaspidi teateid saada soovitakse.</p> <p>Planeeringu LS ja KSH programmi kohta ettepanekute küsimine on sätestatud planeerimisseaduse § 81, need nõuded on planeeringu koostamisel täidetud. Vald korraldas omal algatusel täiendava (seaduses mitte nõutud) tutvustava koosoleku.</p> <p>Kõik isikud, kes soovivad tulevikus selle planeeringuga seoses saada valla poolset teavitust, palun esitada valla üldaadressile taotlus koos ettenähtud teadete edastamise viisi ja selleks vajalike kontaktandmetega.</p> <p>Täiendavalt on veel tuulepargi leht https://vaotuulepark.ee/, millelt saab tulevikus asjakohast infot</p>
<p>3) Viidates põhiseadusele , kuna tuuleparkide püstitamise muudab Väike Maarja valda märkimisväärselt, miks ei küsita Väike Maarja valla rahva arvamust? Ettepanek on teha rahvaküsitlus, ja selle tulemus on Väike Maarja valla rahva kollektiivne otsus , ning tegelik mandaat Vallavalitsusele</p>	<p>Tuuleenergeetika arendamiseks põhimõtteliselt sobivad alad selgitati välja valla üldplaneeringu (ÜP) menetluse käigus. Täpsemalt võib lugeda ÜP seletuskirjast. ÜP algatas vallavolikogu 15.10.2018 ja kehtestas vallavolikogu 27.03.2024. Vallavolikogu koosneb vallaelanike huve esindavatest inimestest. ÜP menetlus oli avalik menetlus, mille käigus toimus mitu avalikku väljapanekut ja avalikku</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

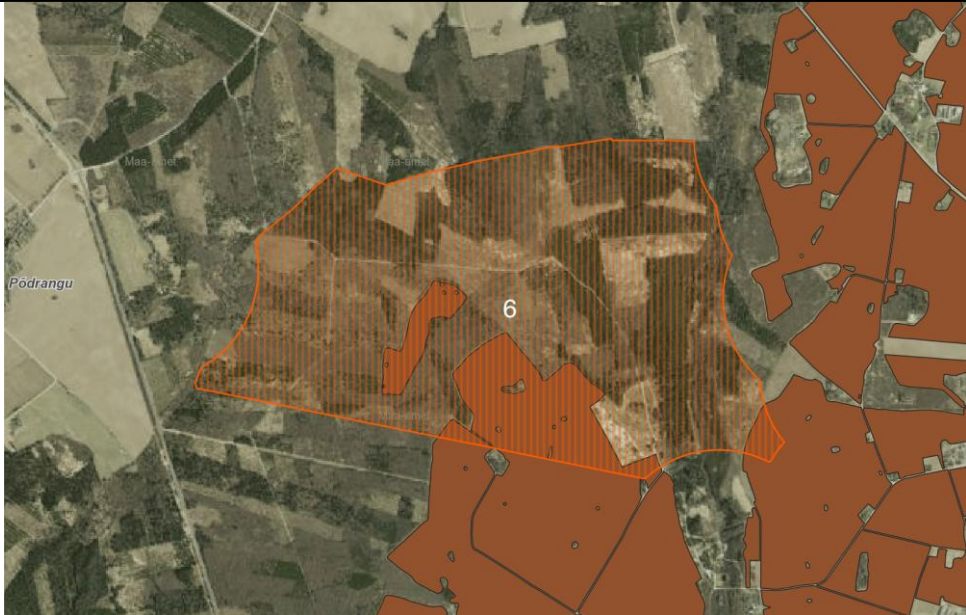
Esitatud arvamus	Seisukoht
	<p>arutelu. ÜP menetluse käigus toimunud avalikustamistest teavitati avalike meediakanalite kaudu kui ka kirjalikult isiklike e-kirjadega ja tähtkirjadega (teateid saadeti ca paari tuhande kinnistu omanikele korduvalt).</p>
<p>14. Eesti Metsa Abiks MTÜ, 25.11.2024</p>	
<p>Elkõige palume infot, kas on tehtud või tegemisel järgmised inventuurid: Kas loodusväärtused tuulepargi alla planeeritud alal on inventeeritud? Järgmised inventuurid on olulised:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vääriselupaigad; - Linnustik - lähtuda uuest Keskkonnaameti poolt oktoobris 2024 välja töötatud juhendist; - Seened; - Samblikud; - Taimed; - Nahkhiired - tuvastada võimalikud liigid, kes alal elavad. Lähtuda EUROBATS lepingus kokkulepitust; - Natura elupaigad. <p>Palume infot, millist metoodikat kasutatakse nende inventuuride läbiviimiseks.</p>	<p>Planeeringualaga seotud linnustiku ja nahkhiirte uuringud on juba läbi viidud.</p> <p>Lisame uuringute metoodika kirjeldused LS ja KSH programmi lisadesse.</p> <p>Eraldi metsa vääriselupaikade, seente, samblike ja taimede inventuure DP KSH raames ei ole ette nähtud. Samuti pole ette nähtud natura elupaikade inventuuri, kuivõrd planeeringuala ei kattu ühegi Natura alaga.</p> <p>LS ja KSH programmi ptk 7 on toodud: Looduslike alade osas (metsaalad ja rohumaad, sh looduslikud lagedad alad) tuuakse andmebaaside alusel välja seal esinevate kaitsealuste taimeliikide paiknemine, väärtuslike elupaikade (loodusdirektiivi elupaikade, sh väärtuslike poollooduslike koosluste, väärtuslike metsaelupaikade ja sooelupaikade) paiknemine. Aluseks võetakse ETAKi, EELISE, eElurikkuse andmebaasid, KESE seireandmed, Maa-ameti, Keskkonnaportaali, Metsaregistri andmed ja Keskkonnaagentuuri ELME kaardikihid „Elupaigad ja geneetilised ressursid“ alamkihid „Ökosüsteemidele iseloomulike suunisliikide elupaigad“. Kaardianalüüsi põhjal tuuakse välja olulisemad alad, kus võib olla suurem potentsiaal kaitsealuste taimeliikide või väärtuslike elupaikade esinemiseks ning kuhu oleks soovitatav rajamist alade looduskaitse potentsiaali tõttu vältida.</p> <p>Kui seda soovitud ei õnnestu järgida seatakse vajadusel inventuuride nõue projekteerimise etappi.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Täiendavad seisukohad:</p> <p>1. Tuulikud on plaanis rajada alale mis kattuvad ulatuslikult rohevõrgustiku aladega ja väärtusliku põllumaaga.</p> <p>Oleme teadlikud, et keskkonnamõju selgub mõjude hindamise käigus, kuid juhime ennetavalt tähelepanu asjaoludele, et Väike-Maarja üldplaneeringus kehtestatud tuulealad on ohuks sealsetele loodusväärtustele, mis on juba intensiivse raietegevuse tagajärjel oluliselt kannatada saanud.</p> <p>Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2019) alusel jääb osa Vao tuuleala rohevõrgustiku koosseisu. Seejuures hõlmab rohevõrgustik suuri tuumalasid ja ka neid ühendavaid koridore.</p> <p>Ortofoto: Üldplaneeringus kinnitatud rohevõrgustiku koridor, mis suuresti kattub tuulealaga.</p>	<p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p> <p>Väike-Maarja valla üldplaneeringu kohaselt kattub tuuleala nr 6 rohekoridoridega K2 ja K3. Tuumaladega T1 ja T2 kattumine puudub. Sama kehtib Lääne-Virumaa maakonnaplaneeringu 2030+ osas.</p> <p>LS ja KSH programmi ptk 6.2. kohaselt hinnatakse KSH aruande koostamise käigus mõju rohevõrgustiku toimimisele ja sidususele. Tuleb leida selline planeeringulahendus, mis ei kahjusta rohevõrgustiku toimimist.</p> <p>Täiendavalt võib välja tuua, et väärtusliku põllumajandusmaa olemus ja tingimused on kirjeldatud maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus (kehtestamata). Eelnõus on mh välja toodud, et väärtuslikule põllumajandusmaale võib rajada tuuleenergia tootmisseadet. Seega ei ole tuulepargi arendamine vastuolus väärtusliku põllumajandusmaa põhimõtetega</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
 <p>Ortofoto: väärt põllumaad, mis osaliselt kattuvad tuulealaga.</p> <p>Väike-Maarja üldplaneering, mis on koostatud sellel aastal, ütleb rohelse võrgustiku kohta alljärgnevalt: Rohevõrgustik on eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslikest ja poollooduslikest kooslustest koosnev süsteem, mis koosneb tugialadest ning neid ühendavatest rohekoridoridest. Laiemalt mõeldakse rohevõrgustiku all nii looduslike kui ka poollooduslike alade jms keskkonnamelementide ökoloogiliselt toimivat võrgustikku, mis on loodud ja mida hallatakse eesmärgiga tagada looduslike protsesside toimimine, pakkuda mitmesuguseid ökosüsteemiteenuseid ning leevendada kliimamuutuste mõju. Seega võivad rohevõrgustiku hulka kuuluda ka inimtekkelised haljastud, puhkealad, mänguväljakud, kalmistud, spordirajatised, ökoduktid, rohekatused jm elustikku ning ökosüsteemi teenuseid toetavad rajatised.</p> <p>TINGIMUSED ROHEVÕRGUSTIKU TOIMIMISEKS</p>	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<ul style="list-style-type: none"> • Kõik tegevused tuleb kavandada selliselt, et rohevõrgustik jääks toimima. Vajalik on säilitada ja parandada võrgustiku terviklikkust, sidusust ja vältida looduslike alade killustamist; • Rohevõrgustikul paiknevat maakasutuse otstarvet ja üldplaneeringu kohast otstarvet üldjuhul ei muudeta. Juhul kui on vajadus otstarvet muuta, peab kavandatav tegevus sobituma rohevõrgustikku ning selle toimimist mitte kahjustama; • Rohevõrgustiku alale on üldjuhul vastunäidustatud suurte taristu objektide (maantee, prügila, jäätmeoidla jms) rajamine. Juhul kui selliste objektide rajamine on vältimatu, tuleb planeeringus hoolikalt valida rajatiste asukoht, viia läbi keskkonnamõju hindamine, tagada rohevõrgustiku alade sisene ja omavaheline sidusust, üldine võrgustiku toimimine ja vajadusel rakendada leevendavaid meetmeid; • Kõrge keskkonnamõju objekti planeerimisel rohevõrgustiku alale tuleb ette näha meetmed negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks ning kompenseerimiseks; • Päikesepargi või -elektrijaama rajamine ei ole üldjuhul lubatud väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel, rohevõrgustikus ja ilusa vaatega kohtades; <p>TINGIMUSED TUGIALADEL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uusi kompaktse hoonestusega alasid tugialadele ei kavandata. Säilitada tuleb tugialade terviklikkust ja vältida tuleb terviklike looduslike alade killustumist; <p>TINGIMUSED PÄIKESEENERGIA TOOTMISEKS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päikesepargi rajamiseks sobilikud alad on liitumisvõimalustega elektriliinide ja alajaamade vahetus läheduses asuvad väheväärtuslikud alad ning kasutusest väljalangenud alad (nt endised tööstuspargid, laudakompleksid, väheviljakad põllumajandusmaad jms); • Maastikulise mõju vähendamiseks on soovitatav päikeseparke või -elektrijaamasid kavandada nt väheviljakatel põllumaadel, väheväärtuslikel karjamaadel, kasutusest välja jäänud tootmisaladel jms kui see sobitub ümbritseva keskkonnaga; • Päikesepargi või -elektrijaama rajamine ei ole üldjuhul lubatud väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel, rohevõrgustikus ja ilusa vaatega kohtades; • Päikesepargi või -elektrijaama paigutamisel kauni vaatega kohtadesse tuleb koostada visuaalse mõju analüüs juhul, kui päikesepark või -elektrijaam võib vaateid mõjutada; • Päikesepargi ja -elektrijaama kavandamisel tuleb tagada päikesepaneelide arhitektuurne ja visuaalne sobivus piirkonda. Seetõttu tuleb nende kavandamisel kaaluda visuaalse mõjuhindamise vajalikkust. Kuna visuaalse hinnangu vajadus sõltub konkreetsest kavandatavast arendusest ja selle asukohast, on tegemist juhtumipõhise kaalutusotsusega; 	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<ul style="list-style-type: none"> • Metsa raadamine metsamaa kõlvikul päikesepaneelide püstitamiseks on keelatud; • Päikesepargi või -elektrijaama rajamine kaitsealadele on keelatud. <p>TINGIMUSED SÕIDUTEELE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uute teede rajamise kavandamisel tuleb arvestada olemasoleva keskkonna väärtuste ja piirangutega (kaitstavad loodusobjektid, rohevõrgustik, väärtuslik põllumajandusmaa vms) ja teelt lähtuvate häiringutega (müra, õhusaaste, vibratsioon) ning vajadusel kavandada meetmed negatiivsete mõjude leevendamiseks. Võimalusel vältida väärtuslikule põllumajandusmaale uute teede, sh erateede ehitamist; <p>Kehtiv Väike-Maarja valla üldplaneering ütleb selgelt, et rohevõrgustiku tuumikaladele ei või rajada ei uusehitisi ega tehnikoridore. Tuulikud ja päikesepargid aga on tootmisüksused, sest koos nende rajamisega muudetakse maa sihtotstarve tootmiskaaks. Tuulikutega ja päikeseparkidega koos rajatakse ka uued tehnikoridorid. Samuti on tuulikute vundamendid ja tuulikuteni viivad teetammid väga mahukad ehitised, mis mõjutavad pinnasevee ja põhjavee liikumist ja läbi selle rikuvad ökosüsteemi toimimist ja põllumaade viljakust.</p>	
<p>2. Negatiivne mõju lindudele</p> <p>Eesti Ornitoloogiaühingu hinnangul väheneb igal aastal metsalindude arvukus 43 000 - 59 000 paari võrra ja põllulindude arvukus igal aastal 24 000 - 52 000 paari võrra. Lindudele olulise mõjuga taristuks on ehitised või rajatised, mis jäävad lindude rändeteele, pesitsusvõi toitumisalale ning põhjustavad lindude hukkumist, elupaiga killustumist või toitumisala kvaliteedi olulist langust. Kuna maismaa tuuleparkide rajamisega kaasneb teede ehitus ning metsa raadamine, on nende puhul täiendavaks negatiivseks faktoriks elupaikade hävimine.</p> <p>Eesti koostamisel olev keskkonnavaldkonna arengukava 2030 (KEVAD)1 sätestab, et paranenud seisundiga haudelinnuliikide osakaal peab alates algtasemest (2019) olema paranenud +30% aastaks 2030. Täna, aastal 2023 on lindude arvukus ornitoloogide hinnangul endiselt languses.</p>	<p>Planeeringualaga seotud linnustiku uuring on juba läbi viidud.</p> <p>Lisame uuringu metoodika kirjeldused LS ja KSH programmi lisadesse.</p> <p>Hukkumisrisi olulisuse hindamisega tegeletakse KSH aruande koostamise käigus. Vajadusel arvestatakse tuulikute paigutamisel sellega, et peamistel lindude liikumisteedele tuulikuid mitte paigutada.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>3. Tuulepargi rajamine maismaale ning kaitsealade lähedusse on vastuolus siduva Euroopa Komisjoni määrusega "EL-i elurikkuse strateegia aastani 2030"</p> <p>Eesti Vabariik on liitunud Euroopa Komisjoni poolt kohustusliku elurikkuse strateegiaga aastani 2030, mis rõhutab kliimanetraalsuse saavutamise vajalikkust: "Kestlikumalt hangitud taastuvenergia on väga oluline, et võidelda kliimamuutuste ja elurikkuse vähenemise vastu. EL seab esikohale lahendused, mis on seotud näiteks ookeanienergia, avamere tuuleparkide (mis võimaldavad ka kalavarudel taastuda), päikeseparkide (mis toetavad elurikkust soodustava taimkatte teket) ja kestliku bioenergia kasutusele võtmisega."</p>	<p>Lause EL-i elurikkuse strateegiast väljarebituna ei tähenda, et maismaa tuuleenergia oleks kuulutatud EL elurikkuse strateegia alusel keelatuks. EL-i elurikkuse strateegia viitab korduvalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2001, 11. detsember 2018, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>EL-i elurikkuse strateegia ei toeta maismaatuuleparkide rajamist.</p>	<p>Taastuvenergia direktiiv defineerib mõiste järgmiselt: „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ või „taastuvenergia“ – taastuvatest mittefossiilsetest allikatest pärit energia, nimelt tuuleenergia, päikeseenergia (päikese soojusenergia ja fotogalvaaniline päikeseenergia), geotermiline energia, ümbritseva keskkonna energia, loodete, lainete ja muu ookeanienergia, hüdroenergia ning biomassist, prügilagaasist, reoveepuhasti gaasist ja biogaasist toodetud energia.</p> <p>Lisaks sellele märgime, et kliimaminister Kristen Michal allkirjastas riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud Eesti riikliku energia- ja kliimakava aastani 2030 versiooni kavandi juulis 2023 ning see on 9. august 2023 Vabariigi Valitsuse poolt Euroopa Komisjonile esitamiseks heaks kiidetud. Mitu eesmärki on vahepealse nelja aasta jooksul muutunud – näiteks kui varem oli kasvuhoonegaaside heidet saajandi keskpäigaks 1990. aastaga võrreldes kavas vähendada 80 protsenti, siis nüüdne suund on olla 2050. aastaks kliimaneutraalne riik. Energiamaajanduse korralduse seaduse muudatusega möödunud aastal täpsustusid taastuvenergia eesmärgid, mis on toodud REKK 2030 kavandis koos taastuvenergia toodangu prognoosiga. Kui senise kava järgi pidi taastuvenergia osakaal energia summaarsest lõpptarbimisest 2030. aastal olema aastas 42 protsenti, siis nüüd on vastav eesmärk 65 protsenti. Kui siiani oli eesmärk, et taastuvelektri tootang moodustab 2030. aastal 40 protsenti elektrienergia summaarsest aastasest tarbimisest, siis nüüd on eesmärk katta 2030. aastaks 100 protsenti elektrienergia summaarsest aastasest elektritarbimisest taastuvatest allikatest.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>4. Koos tuulikute rajamisega Väike-Maarja valda kasvab märkimisväärselt oht laiaulatuslikuks tulekahjuks. See kujundaks ohtu nii Väike-Maarja valla elanike elule ja tervisele kui ka kaitsealadele/rohevõrgustiku tuumikaladele. FireTrace International andmetel on kolm kõige tihedamini esinevat tõsist riket tuulikutel järgnevad:</p>	<p>LS ja KSH programmi ptk 6.2. kohaselt on kavas hinnata avariiohukordade mõju. Täpsemalt kirjeldatakse mõju KSH aruande koostamise käigus.</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>1. tuuliku labade purunemine (kõigist tõsistest juhtumitest moodustab see rike 19%), 2. tuuliku süttimine (15%), 3. kandevkonstruktsiooni rike (10%). Hetkel aga on planeeritud tuulikud rajada Haljala vallas roheline võrgustiku tugialale ja roheline võrgu koridori, vahetult looduskaitsealade kõrvale. Kliimamuutustega kohanemise arengukava kohaselt on üks peamisi tulevikukliima riske kuumalained.“ Koos kuumalainetega kasvab aga suurtulekahjude risk. 10.04.2015 ilmus Virumaa Teatajas lugu pealkirjaga „Süttinud elektrituulik purskas tuld.“ Antud uudisloos kirjutatakse, tsiteerin:</p> <p>„Häirekeskusele teatati tulekahjust kolmapäeval kell 23.22. Põlesid 90 meetri kõrgusel asuvad tuulegeneraatori seadmed ning lendlevatest põlevatest seadmetükkidest ja sädemetest süttis kahel pool maanteed kulu. Päästjad kustutasid kulu ning tagasid valve maastiku võimaliku uuesti süttimise avastamiseks. Sündmuskohalt lahkusid päästjad kell 3.37.“</p> <p>2013 aastal on kaitsnud Andres Sulg oma bakalaureusetöö teemal „Päästetööd tuulegeneraatorites Narva tuulepargi näitel.“ Antud lõputöös on jõutud järeldusele, tsiteerin: „Igasugune tulekahju tuulikus osutab suurt ohtu päästjatele mitmel põhjusel: palju erinevatest materjalidest konstruktsiooniosasid ja detaile, sees on elektriseadmestik, mis võib olla pingestatud. Tuuliku kuju tõttu võib tekkida nii öelda "korstna" efekt, mis seisneb tõmbe tekkes tuuliku sees. Selle protsessiga kaasneb väga kiire, intensiivne põlemine ja kõrge temperatuur.“</p> <p>Maailmas on kahjuks väga palju näiteid tuulikute tulekahjudest, mille tõttu on tihti alguse saanud väga ulatuslikud, sadu hektareid hõlmavad, maastiku- ja metsapõlengud. Rajades aga tuulikud, mille kustutamine on nende kõrguse tõttu keerukas ja nõuab väga suurt võimekust ning ülikiiret reageerimist tuletõrjelt millist valmidust Haljala valla ega ümbruskaudsete valdade päästekomandodel pole.</p> <p>Tuulikuteni oleks vaja rajada raskeid tuletõrjesõidukeid kandvad teed, mis oleks kaherealised, et veevõtukohani sõitev paakauto pääseks mööda sõitma tuletõrje põhiautodest ja redelautodest. Rajada oleks vaja platsid kus tuletõrjesõidukid saaksid manööverda ja nende lähedusse veevõtukohad.</p> <p>Eelmainitud tegevuste tõttu aga muutuks tundmatuseni piirkond. Laiu teid rajades, manööverdamisplatse ja veevõtu kohti tehes oleks vaja võtta maapinda roheline võrgustiku tugialade, roheline võrgu koridoride ja väärtusliku põllumaa arvelt. Tulekahjuoht kasvaks koos tuulikute suuresti ja seaks ohtu loodusobjektid, piirkonna elanike elu, tervise ja vara.</p>	<p>Detailplaneeringu koostamisel tehakse koostööd Päästeametiga, mille raames selgitatakse välja meetmed, mis on vajalikud võimalike tekkivate ohuolukordade lahendamiseks.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>5. Koos tuulikute püstitamiseega kaasneks kõrge infraheli tase.</p>	<p>Madalsageduslikule mürale kehtivad normtasemed on sätestatud sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Eipri ja Avispea külas on inimesed harjunud ainult loodusliku mürafooniga. Kindlalt aga kõrge infraheli taustal inimeste elukeskkond muutub tundmatuseni. Soovime, et uuringuid tehes suheldaks Saarde valla elanikega, kes elavad tuulikute kuni kolme kilomeetri kaugusel. Nimelt 18.09.2024 toimus Saarde vallas koosolek, kus Saarde valla elanikud rääkisid teemal kuidas on nende tervist mõjutanud juba Saarde valda püstitatud üheksa tuulikut. Kohalikud elanikud, kes jäid kuni kolme kilomeetri kaugusele tuulikute, kurtsid, et peale tuulikute käitamist ei saa nad öösiti sügavalt enam magada.</p> <p>Neljal inimesel, kellel puudusid varasemalt igasugused tõsised terviseprobleemid, on süda jäänud haigeks. Ühel neil neljast inimesest oli alles hiljuti südame seiskumine, aga õnneks arstidel õnnestus tema elu päästa.</p> <p>8. klassi füüsika õpikus on infraheli mõjust inimese tervisele kirjutatud järgnevalt: „31. mail 2003. aastal viis rühm Ühendkuningriikide uurijaid läbi eksperimendi, kus nad lasid umbes 700 inimesel kuulata muusikat, millele oli lisatud vaevu kuuldav 17 Hz infraheli toon. Infraheli tekitamiseks kasutasid nad spetsiaalset, eriti suure võnkeamplituudiga kõlarit, mis oli kinnitatud seitsme meetri pikkuse plastiktoru külge. Peaaegu veerand eksperimendis osalenutest kaebas rahutust, ebamugavustunnet, äärmist kurbust, närvilisust, hirmupuhanguid, külmavärinaid või surutusetunnet rinnus. Oma kõnes ütles professor Richard Wiseman: „Need tulemused viitavad, et madalsageduslik heli võib inimestes esile kutsuda ebaharilikke kogemusi, isegi kui nad ei suuda infraheli kuulda.</p> <p>Teadlased on oletanud, et selliseid helisid võidakse kasutada mõnes väidetavalt nõiutud kohas veidrate aistingute esile kutsumiseks, mida inimesed vaimudega seostavad. Meie tulemused igatahes kinnitavad seda oletust.““</p> <p>07.01.2011 Eesti Päevaleht veebiväljaandes ilmus uudislugu pealkirjaga „Pevkuri soov: tuulikud elamutest kaugemale. Tuuliku lähedal elav inimene kurdab, et madalsageduslik müra paneb pea valutama.“</p> <p>Väljavõtte antud uudisloost, tsiteerin: „Sotsiaalminister Hanno Pevkur saatis nädala eest keskkonnaminister Jaanus Tamkivile ettepaneku kehtestada Tallinna Tehnikaülikooli teadlaste soovitusel seadustesse nõue, et minimaalseks vahekauguseks tuuliku ja elamuhoone vahel peab olema vähemalt kaks kilomeetrit.“</p> <p>07.11.2007 Vooremaa veebiväljaandes ilmus uudislugu pealkirjaga „Müra tapab meid vaikselt.“</p>	<p>elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“. KSH aruande koostamise raames teostatakse mh ka madalsagedusliku müra leviku modelleerimine.</p> <p>KSH aruande läbiviimisel kirjeldatakse ka infraheliga seotud mõjusid.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ptk 6.2. on „müra mõju“ valdkonnale lisatud „Müra mõju, sh infraheli mõju“</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Antud uudisloos kirjutatakse, tsiteerin: „Eriti kahjulik on müra une ajal, sest ta häirib puhkamist ning võib inimest mõjutada terve järgmise tööpäeva jooksul. Viimaste aastate uuringud on näidanud, et müra tõstab une ajal stressiga seotud hormoonide kortisooli, adrenaliini ja noradrenaliini taset. Mida kauem need hormoonid veres püsivad, seda suurem on risk, et inimesel tekivad eluohtlikud terviseprobleemid, näiteks südamehaigused, kõrge vererõhk või nõrgenenud vastupanuvõime.“</p> <p>05.01.2011 Postimehe veebiväljaandes ilmus uudislugu pealkirjaga „Tamkivi: tuulikute ja elamute vahemaa normid võivad saada reaalsuseks.“</p> <p>Väljavõtte antud uudisloost, tsiteerin: Pevkur toetus Tallinna Tehnikaülikooli (TTÜ) teadlaste ettepanekule, mille järgi peavad kuni kahemegavatise võimsusega tuulikud olema eluhoonest vähemalt kahe kilomeetri, kolmemegavatiseid kolme kilomeetri ja kuni viiemegavatiseid nelja kilomeetri kaugusel. TTÜ toetus oma ettepanekus analüüsidele, mis koondasid peamiselt Suurbritannia ja Lirimaa tuuleparkide vahetus läheduses elavate inimeste kaebusi. Küsitletud inimesed kurtsid müra ja tiivikute liikumisel tekkiva varjutuse halva mõju üle. See võib esile kutsuda unehäireid, peavalu, migreeni, peapööritust, väsimust ning ärevus- ja keskendumishäireid.“</p> <p>Jääb arusaamatuks miks eriplaneeringut menetledes ei toetuta teadlaste seisukohtadele. Väike-Maarja valda soovitakse rajada 7 megavatiseid tuulikuid ainult kilomeetri kaugusele eluhoonetest. Nii on teadlikult Väike-Maarja vallavalitsusel plaanis ohverdada oma vallaelanike tervis tuulikuarendajate huvides.</p>	
<p>6. Juba ainuüksi tuulikute käigukastid sisaldavad kuni 1400 liitrit õli ja tuulikute õlilekked on sagedased. Sellega kaasneb suur risk nii põhjaveele kui rohevõrgustiku tuumikalade säilimisele. Antud teemat on käsitletud näiteks Laiier oma uudisloos pealkirjaga „Cleaning up the dirty side to clean energy.“²</p> <p>Väike-Maarja üldplaneering ütleb, et Pandivere piirkonna põhjavesi on reostustundlik. Wikipedia ütleb Väike-Maarja valla vapi kohta alljärgnevat: “Väike-Maarja valla vapi kujund – veetilk sinisel taustal – sümboliseerib puhast vett ning Väike-Maarja erilist seotust põhjavee- ja loodushoiuga.</p> <p>Väike-Maarja vald asub Pandivere kõrgustiku keskmes. Siinne paikkond on oluline Põhja-Eesti veevaru moodustumisel: Pandivere kõrgustikult saavad alguse Valgejõgi, Loobu, Selja, Jägala, Põltsamaa, Pedja ja Pärnu jõed. Geoloogilise aluspõhja kivimite lõhelisus on soodustanud rohkete karstialade ja allikate teket. 90% siit lähtuvate jõgede vee äraoolust pärineb allikaveest.</p>	<p>LS ja KSH programmi ptk 6.2. kohaselt on kavas hinnata mõju põhja- ja pinnaveele ning samuti käsitletakse avariolukordade mõju hindamisel võimalike õlileketega seotud mõju. Lähteseisukohti ja KSH programmi ei täiendata</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
<p>Tulenevalt pinnaehituslikust eripärast on põhjavesi nõrgalt kaitstud ja keskkonnaprobleemid Pandivere kõrgustikul jäävalt aktuaalsed. Veetilk paikkonna sümbolina annab märku siinse looduse haavatavusest ja sellesse heaperemeheliku suhtumise vajadusest.”</p>	
<p>7. Koos tuulikute püstitamise alale 6 poleks Väike-Maarja kirik enam vaadeldav väljaspool Väike-Maarja valla keskust.</p> <p>Juhime tähelepanu, et Väike-Maarja kirik on ehitatud juba aastal 1346 ja on olnud sellest ajast saati piirkonna maamärgiks mille torn on vaadeldav kuni 10 kilomeetri kauguselt. Väike-Maarja kiriku kõrguseks on 61,1 meetrit. Tuulikute kõrgused mida kavatsetakse rajada alale 6 on aga kõrgusega kuni 300 meetrit. On üheselt selge, et nii kõrgete tuulikute vahel poleks enam võimalik Väike-Maarja kiriku torni vaadelda väljaspool Väike-Maarja valla keskust. Sellise uue tekkida võiva olukorra tagajärjeks oleks kindlalt Väike-Maarja elanike hoomamatu pahameel.</p> <p>Sellest tulenevalt nõuame visualiseeringuid Väike-Maarja kirikule väljaspool Väike-Maarja valla keskust eri kaugustelt ja ilmakaartest koos planeeritavate tuulikutega.</p>	<p>Arvestades, et tuulikud paigutatakse teineteisest suurtele vahekaugustele (minimaalselt ~500 m), mitte ei ehitata 300 m kõrgust müüri, ei ole antud väide asjakohane.</p> <p>Tuulepargi visualiseeringud koostatakse KSHs fotomontaažina ja seejuures arvestatakse vähemalt ühel juhul ka Väike-Maarja kiriku torni vaadeldavusega.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Kokkuvõte</p> <p>Rohelise võrgustiku tuumaala, koridori ja väärtusliku põllumaa muutmine tööstusmaa funktsioone kandvaks maa-alaks on mõeldamatu ja vastuolus kõigi mõeldavate keskkonna kaitse-eesmärkidega ja põllupidajate huvidega. Inimesed peletada oma kodudest eemale raadatud metsa, müra ja hiiglaslike tööstuslike objektidega on vastutustundetud tegevused. Oleme kindlal seisukohal, et üldplaneeringus näidatud eelvaliku aladele tuuliku rajada ei või.</p>	<p>Vt eespool p 1 vastust</p>
<p>15. E.V., P.V., K.V., A.V., 26.11.2024</p>	
<p>Me ei nõustu sellega, et kavatsetakse rajada nii suur ja maksimaalselt kõrgete tuulikutega tuulepark nõnda lähedale eluhoonetele ja tiheasustusele. Pea Tallinna teletorni kõrguste tuulikute rajamine ei ole mõeldav sellisesse piirkonda, kus on väljakujunenud hoonestus ja inimeste kodud. Mõistlikult võib eeldada, et niivõrd suurte tuulikutega kaasneb oluline müra ning vibratsioon, mis on tervist kahjustav. Samuti on see visuaalselt elukeskkonda reostav.</p> <p>Niivõrd kõrged tuulikud võivad avaldada keskkonnale (sh inimeste tervisele) veel teadmata ebasoodsat mõju. Lisaks KSH-s välja toodud võimalikele mõjudele võib kõikide lähipiirkondadesse kavandatavate tuulealade tõttu muutuda sademete hulk, mis omakorda võib mõjutada ebasoodsalt põllumajandusalasid ning põhjaveid, mõjutada karstialasid. Planeeringuala on ümbritsetud intensiivpõllumajandusest, mis on juba avaldamas mõju põhjaveerežiimile.</p> <p>Tuulepark mõjutab ebasoodsalt ka looduslike eluallasid, linde ja loomi.</p> <p>Kokkuvõttes on sellised tuulikud praeguses kavandatavas mahus väljakujunenud elukeskkonda meie arvates sobimatud.</p>	<p>Mürale kehtivad siht- ja piirväärtused lähtuvalt keskkonnaministri 16.12.2016 määrusest nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise meetodid“. Kuna tuulikud töötavad ööpäevaringselt ning tuulikute müra võib pidada iseloomult häirivamaks kui mõnda muud tööstusmüra liiki, siis võetakse tuuleparkide planeeringutes eesmärgiks öise sihtväärtuse (40 dB elamualadel) tagamine, mitte öise piirväärtuse (45 dB) tagamine.</p> <p>Tuulepargi planeeringulahendus peab olema selline, et sellega ei kaasne olulisi ebasoodsaid mõjusid ümbruskonna elanikele, mis tähendab, et tagatud peavad olema inimese tervise kaitseks kehtestatud piirväärtused (müra puhul sihtväärtus).</p>

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

Esitatud arvamus	Seisukoht
	<p>KSH aruande käigus hinnatakse mh mõju kliimamuutustele ning inimeste heaolule ja tervisele.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>Seisukohad: - Tuulikute otsene võimalike negatiivsete mõjude ala ei tohiks ulatuda tiheasustuseni. Keskkonnamõjude strateegilises hindamises analüüsitakse 240-270m kõrguseid tuulikuid, mille mõjud ulatuvad kuni 3 km kaugusele. Leiame, et nii kõrgete tuulikute rajamine tiheasustusele lähemale kui 3 km ei tohi olla lubatav.</p>	<p>Tuulepargi planeeringulahendus peab olema selline, et sellega ei kaasne olulisi ebasoodsaid mõjusid ümbruskonna elanikele, mis tähendab, et tagatud peavad olema inimese tervise kaitseks kehtestatud piirväärtused (müra puhul sihtväärtus).</p> <p>KSH aruande käigus hinnatakse mh mõju kliimamuutustele ning inimeste heaolule ja tervisele.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>- Kavandada madalam tuulikupark. Arusaadavalt olulised riiklikud roheenergia eesmärgid saab täita ka vähemapealise ja madalama tuulepargiga. Igakülgset kaalutud lõpptulemuse tarbeks tuleb analüüsida ka suurusjärgu võrra madalamate tuulikute keskkonnamõjusid; mitte piirduda vaid maksimaalse võimaliku arenduskava mõjude hindamisega.</p>	<p>Rusikareegli kohaselt paigutatakse tuulikuid valdavate tuulesuundade suhtes teineteisest minimaalsele kaugusele 3 x rootori diameeter ning muudes suundades 5 x rootori diameeter. Nt Vestas V162-6.0 MW tuulikute vahekaugused teineteisest oleks seega lähtuvat rootori diameetrist 162 m minimaalselt 486 m ja keskmiselt 810 m. Vestast V90-2.0 MW™ IEC IIA/IEC S, mille rootori diameeter on 90 m, minimaalsed vahekaugused oleks teineteisest 270 m ja keskmiselt 450 m. Seega väiksemad elektrituulikud oleks paigutatud ligikaudu 2 korda tihedamalt kui suuremad tuulikud ja väiksemate tuulikute summaarne mõju oleks selle tõttu suurem.</p> <p>KSH programmi ja lähteseisukohti ei muudeta</p>
<p>- Tuleb välja töötada selge täiendav leevendusviis kõikidele kinnistuomanikele, kelle tulevane ehitusõigus väheneb, kuid kes tuulikupargi rajamisest otsest kasu ei saa (kelle maale ei rajata tuulikut või muud seonduvat kuid kelle maa ei sobi enam elamispinna rajamiseks).</p>	<p>Tuulepargi planeerimisse kaasatakse maaomanikke suuremas ulatuses, kui on võimalik nn müratundliku ehitise ehitamise keeluala. Kõigil isikutel, kes leiavad, et nende maale ei tohiks selline piirang ulatuda, on võimalik sellest planeeringumenetluse jooksul teavitada. Üldine põhimõte on, et uute objektide planeerimisel võetakse aluseks olemasolev olukord, mitte hüpoteetiline juhtuda võiv olukord</p>
<p>16. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, 02.12.2024</p>	

Väike-Maarja valla tuuleala nr 6 detailplaneeringu (DP) lähteseisukohad ja asjakohaste mõjude, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programm, esitatud arvamused ja seisukoht arvamusele, 08.01.2025

<i>Esitatud arvamus</i>	<i>Seisukoht</i>
<p>Tutvunud esitatud materjalidega, märgime ruumilise planeerimise valdkonnast järgmist:</p> <p>1. Edastatud kaasamise kirjas on märgitud, et teavitus on saadetud kõigile detailplaneeringu alal ja ka detailplaneeringu alast kuni 3 km kaugusel asuvate kinnistute omanikele, kuna viimati nimetatud kinnistud võivad jääda tuulepargi mõjualasse. Planeeringuala asub Tapa valla piiril. Palume tagada, et teavitused oleksid saadetud ka mõjualasse jäävate Tapa valla kinnistute omanikele.</p>	<p>Kirjalikult on teavitatud võimalikke mõjutatavaid isikuid 3 km raadiuses tuuleala 6 DP alast. Seega ka Tapa valda jäävate kinnistute omanikke</p>
<p>2. KSH peatükis 8 „Strateegilisest planeerimisdokumendist huvitatud osapooled“ tabelis 8.1. on märgitud huvitatud isikud ja asutused ja muud organisatsioonid. Palume tabelit täiendada ning märkida koostöö tegijaks ka Siseministerium, kes vastutab riiklike sidesüsteemide toimimise eest.</p>	<p>Teadmiseks võetud, täiendame tabel 8.1.</p>
<p>3. Palume planeeringu edasise koostamise käigus kaasata ka piirkonna, sh naaberomavalitsuste tuuleenergia arendajad.</p>	<p>Väike-Maarja vald on teavitanud Tapa valda. Samuti ootab Väike-Maarja vald Tapa vallalt teavitust võimalike arendajate kohta lähipiirkonnas</p>
<p>Palume hoida Regionaal- ja Põllumajandusministeriumi ruumilise planeerimise osakonda (alates 01.01.2025 Maa- ja Ruumiametit) kursis detailplaneeringu menetlusega ja teavitada avalikest väljapanekutest ning aruteludest.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>